

Stev. 10. LETO IV.
 TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA
 IN KULTURNA VPRAŠANJA
 Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori OF Crnomelj,
 Kočevje in Novo mesto — Izbirni vsaki petek — Odgo-
 vorni urednik Tone Golnik — Uredništvo in uprava:
 Novo mesto, Cesta komandanta Staeta 25 — Poštni
 predal 33 — Telefon uredništva in uprave 127 — Tekoči
 računa pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181 —
 Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna
 100 din — Tisk tiskarne „Ljudske pravice“ v Ljubljani

LESNO BOGASTVO NAJ POMAGA DOLENJSKI IZ ZAOSTALOSTI

Važen činitelj v gospodarski strukturi Dolenjske so obširni gozdovi, ki pokrivajo 209.557 hektarjev površine na območju okrajev Kočevje, Novo mesto, Crnomelj in Krško. Ob pravilnem izkoriščanju lahko dajejo gozdovi trajen in pomemben narodni dohodek, ki ga je treba prvenstveno upoštevati pri reševanju celotnega gospodarskega problema Dolenjske in pri njeni industrializaciji, ker je les za sedaj njeno največje naravno bogastvo. V preteklosti je bilo lesno gospodarstvo usmerjeno predvsem v izkoriščanje gozdov in izvoz neobdelanega lesa v kraje z močnejšo žagarsko in predelovalno industrijo, kar najbolj nazorno prikazuje pregled sečnje in porabe lesa v letih 1947—1950.

V teh letih je bilo posekano v dolenjskem gozdnem bazenu 1 milijon 666 tisoč kub. metrov jelovine in 2 milijona 041.000 kub. m bukovine. Od te količine je šlo na državne obrate za potrebe plana 123.000 kub. metrov jelovine, to je 7 odstotkov, in 95.000 kub. m bukovine, kar predstavlja komaj 4,5 odstotka od skupno posekane količine. Za lokalno potrošnjo je šlo 640.000 kub. m jelovine ali 26,5 odst. celotne količine, in 1.127.000 kub. m bukovine, to je 62,5 odstotka. Sečni ostanki predstavljajo 250.000 kub. m jelovine, to je 15 odstotkov, in 307.000 kub. m bukovine, kar je prav tako 15 odstotkov od posekane količine. Nepredelanega lesa se je odpe-

ljalo iz dolenjskega bazena 891.000 kub. metrov jelovine ali 51,5 odstotka, in 313 tisoč kub. metrov bukovine ali 15,2 odstotka.

Po gornjih podatkih je le 5,4 odstotka posekanega lesa predelala naša domača žagarska industrija. Če zajamemo še predelan žagan les v finalnih izdelkih naših tovarn (tovarna igrača v Novem mestu in zabojska v Ribnici), smo le 0,6 odstotka od posekane lesne mase predelali v končne izdelke. Velika večina našega lesa je bila porabljena za kurjavo, ostanek pa se je predelal izven Dolenjske. Tja usmerjen les se je izkoriščal v mejah splošnega izkoriščanja lesa v Sloveniji, ki kaže v razdobju

1947—1950 takole: 0,3 odstotka je šlo za proizvodnjo furnirja, vezanih plošč in vžgalic, 1,4 odst. je šlo za okrogli gradbeni les, 1,5 odst. za izdelavo železniških pragov, 2,4 odst. za proizvodnjo celuloze in papirja, 2,5 odst. za jamski les, 8,2 odst. se je porabilo v kmetijstvu in obrti, 26,3 odstotka je bilo predelano na žagarskih obratih, a 57,4 odst. se je porabilo za drva. Ker pa zajemajo navedene količine le okrog 70 odstotkov posekanega lesa, lahko trdimo, da je, upoštevajoč še te neugotovljene količine, odstotek izkoriščanja lesa v industrijski predelavi še manjši. Analiza zveznega Gospodarskega sveta v Beo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tudi v zadnjem visokem snegu so imeli LIP-ovi nakladalci pod gabrsko žičnico polne roke dela. Poleg Roga so Gorjanci najvažnejši dobavitelj surovin za našo lesno industrijo

Pomembna gospodarska konferenca v Črnomlju

V Črnomlju je bila v tajništvu OLO 27. februarja pomembna gospodarska konferenca, na kateri so razpravljali o pozitivni belokranjske domače obrti. Tovariš Božo Račič, upokojeni ravnatelj Zavoda za žensko domačo obrt v Ljubljani, je kot povabljeni inštruktor podal v obširnem referatu vrsto lepih nasvetov, kako naj bi se v Beli krajini poživila domača obrt. Konferenci so prisostvovali poleg povabljenih strokovnih učiteljev za ročna dela in mnogih aktivistov OLO, tudi predsednik OLO tov. Janez Zunič, predsednik gospodarskega sveta pri OLO v Črnomlju tovariš Niko Belopavlič in sekretar okrajnega komiteja ZKJ tovariš Martin Zugelj.

Inštruktor tov. Božo Račič je s statističnimi podatki prikazal vrednost organizirane domače obrti v raznih predelih Slovenije in omenil, da okolica Ribnice in Idrije prav z gojenjem domače obrti pridobita letno od 30 do 60 milijonov dinarjev dohodkov. V Beli krajini je vse polno možnosti za domačo obrt. Cekarji iz perušnice, pletarstvo in košarstvo, tkalstvo, belokranjske umetne vezene, metlarstvo, belokranjske pisane in izdelke iz lesa, opremljeni z belokranjsko narodno ornamentiko, keramika in rezbarija — so že doslej prinašale lepe dohodke pridnim rokam Belokranjcev in Belokranjčic. To delo pa bo v bodoče potrebno načrtno organizirati in ustanoviti.

26. MAREC — OBČINSKI PRAZNIK RIBNICE

Letos bodo v Ribnici na Dolenjskem prvikrat praznovali 26. marec kot občinski praznik kraja in spomin velike partizanske zmage nad italijanskimi okupatorji v Jelenovem žlebu. Slovesnosti se bodo začele že 21. marca in bodo trajale ves teden. Priredili bodo kulturne prireditve, slavnostne akademije, partizanske patrole pa bodo obiskale znane partizanske kraje. Po gričih bodo zagoreli kresovi, na grobovih padlih borcev in žrtvih pa bodo spominске svečanosti. Dne 26. marca bo osrednja proslava v Ribnici. Občinskemu odboru Zveze borcev pomagajo pri tem delu vse organizacije kraja.

V Straži gradijo nov železobetonski most

Novomeški SGP »Pionir« je začelo te dni s pripravljanimi deli za postavitve novega, 86 metrov dolgega železobetonskega mostu, ki bo nadomestil sedanji zaslon obnove most med Stražo in Vavto vasjo. Most bo širok 8 metrov in torej za 2 metra širši od starega. Stal bo 30 milijonov dinarjev, gotov pa bo ob ugodnih vremenskih prilikah do oktobra.

Slovesne proslave Dneva borbenih žena

Letos proslave mednarodnega dneva žena niso zajele samo ozkih prireditev na sam predvečer praznika. Tako je n. pr. terenska organizacija AFZ IV. terena v Novem mestu že 28. februarja priredila proslavo skupno z OF in ZB na Grmu, združeno s kulturno prireditvijo, pogostitvijo vseh mater padlih borcev in partizanskih vdov in z dobro uspelim družabnim večerom. Žene tega terena, ki skrbe za vzgojo mladine, za politično izobrazbo v svojih vrstah in ne pozabljajo partizanskih družin, so pred 8. marcem samo na območju svojega terena pridobile 261 novih članov Društva prijateljic mladine ter zbrale 11.326 din članarine!

V petek 6. marca je priredil terenski odbor OF II. terena v Novem mestu prav tako uspel družabni večer v dvorani Doma JLA. Na kulturno prireditev in prijeten družabni večer se je zbralo lepo število žena, ki so sicer vedno doma, a so se ta večer prijetno sprostili v družbi znanj in prijateljic.

Osrednje proslave v Novem mestu, ki je bila v soboto 7. marca, so se udeležili med drugim sekretar OK ZKS narodni heroj tov. Jože Borštnar, predstavniki OK in MK ZKS, člani okrajnega in mestnega ljudskega odbora, zastopniki JLA, organizacij, delovnih kolektivov in veliko število žena. O pomenu Dneva borbenih žena je govorila tov. Marija Udovič, predsednica MO AFZ. Sodeloval je orkester SKUD »Dušan Jereb«, tov. Dragica Kobe pa je občuteno recitala Salijevo Balado o partizanski materi. Nadvse prisrčno so zbrane matere in vdove pozdravili

pionirčki, ki so skozi dvorano prikoralili na oder, se poklonili spominu in trpljenju partizanskih mamic in vdov in položili cvetje pred simbolični spomenik. Potem ko je zbor učiteljstven zaper tri pesmi, so bile projicirane slike akad. slikarjev Lamuta, Moleta in Borčiča, z živo sliko pa je bila točka »Žena naše dobe« in z njo uspela akademija zaključena.

V nedeljo dopoldne so pohiteli po mestu pionirji s šopki zvončkov, teloha in prvih trobentic ter razveselili partizanske matere, vdove in ostale zasluzne žene. Popoldne je priredil lepo proslavo tudi kolektiv tovarne igrača, mater pa so se spomnili tudi pionirji skupine »Ivo Ribar-Lola« 2c razreda gimnazije, ki so že v petek zvečer priredili skromno, a zato nič manj prisrčno proslavo v gimnaziji.

Vrsta proslav, akademij in prireditev je bila v okviru OF, društev in šol v Crnomlju, Kočevju, Metliki in številnih drugih dolenjskih krajih.

Maršal Tito odpotoval v London

Minulo soboto je odpotoval na prijateljski obisk v Veliko Britanijo predsednik republike Josip Broz - Tito. V spremstvu predsednika so Koča Popovič, državni sekretar za inozemske zadeve, dr. Aleš Bebler, državni podsekretar za inozemske zadeve, vice admiral Josip Cerni, pooblaščen minister dr. Sloven Smodlaka, generalni major Milan Željelj in generalni major Miloš Šumnja.

Priprave za izdajo Belokranjskega zbornika

Drugo leto bo v Črnomlju velika proslava desete obletnice prvega zasedanja Narodno osvobodilnega sveta, ki je bilo od 18. do 20. februarja 1944 v Sokolskem domu v Črnomlju. Pred proslavo bo izšel veliki Belokranjski zbornik, v katerem bodo opisani važni zgodovinski dogodki v Beli krajini iz let tik pred vojno, zlasti pa iz časov narodnoosvobodilne borbe. Toliko enotnosti, hrabrosti, junaštva, žrtve v vseh oblikah v najtežjih časih naše zgodovine prav gotovo ne more pokazati nobena druga pokrajina v Sloveniji, kot Bela krajina. Tu je bilo varno zaledje vseh borbenih enot, ki so tako rade prihajale na ta košček ozemlja, kjer je bil vsak prebivalec od najmanjšega do najstarejšega aktiven borec proti fašizmu, kjer je bilo prav vse na razpologo za borbo proti fašizmu, kjer ni bilo razlike med borec z orožjem v roki in staro ženicno pri obdelovanju skromne njive. Tu so se preiskušale prve oblike ljudske oblasti in njenih organov, od tu so se prenesle izkušnje na druge predele naše republike. Od nekaj več kot 20.000 prebivalcev je bilo samo v operativnih enotah 4000 borcev! Nad 1200 žrtve je dala Bela krajina; izmed teh jih je nad 800 padlo v borbi. Več kot 500 invalidov in 400 rezervnih oficirjev prič, koliki del prebivalstva je sodeloval v oboroženi borbi, materini donos Bele krajine za našo osvoboditev pa se sploh ne da oceniti. Naloga

Zbornika je, da vsaj del te slavne zgodovine iztrga pozabljenju in ga ohrani potomcem.

Da bi zbiranje podatkov poteklo čim bolj široko in da bi v Zborniku prišlo čimveč resničnega zgodovinskega materiala, so se na povabilo okrajnega komiteja ZKS in Zveze borcev v Črnomlju zbrali 7. in 8. marca stari aktivisti in borci iz leta 1941, da se pogovorijo, kaj vse je treba opisati in kaj vse naj pride v Zbornik, da bo le-ta resnično dokument veličastnega doprinosu Bele krajine za osvoboditev. Na dvodnevnem posvetovanju so stari borci in aktivisti izmenljivo misli in si v glavnem razdelili delo. Posvetovanja so se udeležili: Ivan Novak (Očka), Niko Jakofčič, Martin Zugelj, Tone Sušaršič (Tine Zeleznik), Janez Kramar, Janez Zunič, Janez Vitkovič, Tone Dvojmoč, Niko Belopavlič, Ivan Gušič, Regina Fir, Anica Ivec, Polde Jelenič, Aleksander Javornik (Klemen), Dušan Bole, Stane Smid in Peter Romanič.

Taka malomarnost nam ni v čast!

Ni dovolj, da nam je okraščil zaprto zanimanje za delo novomeškega Turističnega društva Ze Slovenski poročevalec v preteklem tednu. V drugi polovici marca bo delovno Turistično društvo v tretji sklicalo občni zbor, na katerem bodo pregledani doseženi uspehi in za razvoj mesta važni načrti dela v tem letu. V lanskim poznem jeseni se je občnega zbora udeležilo le sedem Novomeščanov, drugič sklicanega zbora v februarju pa devet ljudi ...

Vsak komentar je odveč. Nad 400 Novomeščanov je vključenih v društvo, ki skrbi za razvoj tujkega prometa. Mar naj znova in znova samo govorimo, kako nujno je tujski promet potreben prav Dolenjski? Malomarnost, ki jo kaže večina članstva za delo odbora društva, utegne postati nevarna. Mar naj bo nadaljni turistični razvoj mesta odvisen le od 9 ali 10 delavnih odbornikov TD?

Desetletni perspektivni gospodarski načrt Slovenije predvideva, da bo zavezel turizem v naši republiki tretje mesto takoj za industrijo in živinorejo. To pomeni, da bo glavni sestavni del narodnega dohodka. Samo tarnanje o zaostalosti Dolenjske nas ne bo dvignilo na zeleno vejo. Treba je delati, treba je podpirati tiste, ki delajo — mnenje in sodelovanje 400 članov društva pa je pri tem merodajno in odločilno važnosti!

Novomeščani! Ne stojte prizadevnosti našega TD ob strani! Od nas vseh je odvisna podoba našega mesta! Udeležimo se polnoštevilno občnega zbora in podpirajmo delo Turističnega društva. Naj nam bodo doseženi uspehi vzpodbuda za še živahnijo delavnost na tem področju v bodoče.

Vremenska napoved

Padavine, sneg, po večini do nižine pričakuje okrog 14. in pogostokrat med 17. in 20. marcem. V ostalem lepo, a hladno vreme z mrazom ponoči. Pogostokrat vetrovno.

Od tedna do tedna

Najvidnejša mesta svetovnega tiska zavzema vest o odhodu maršala Tita v Veliko Britanijo. Ponekod celo podarjajo, da je to eden izmed najpomembnejših povojnih državnih obiskov. Iz poluradnih virov se je zvedelo, da se bo predsednik republike maršal Tito sestal s predsednikom britanske vlade Churchillom, zunanjim ministrom Edenom, mogoče s še katerim članom vlade, angleška kraljica pa bo priredila maršalu svečano kosilo. Kaj vse bodo obsegali uradni razgovori, še ni točno znano, prav gotovo pa se bodo dotaknili vseh perečih vprašanj, ki se tičejo Jugoslavije in Anglije. Ker pričakujejo maršala Tita v Londonu v ponedeljek, bo mogoče prihodnji teden kaj več povedati o tem obisku, ki bo brez dvoma še nekaj časa v središču pozornosti.

Reakcija na Titovo potovanje je kot vedno negativno izšla v Italiji, kjer šovinisti vseh barv ne znajo zadržati svojih strasti in z vsemi mogočimi podlimi naklepi in celo groznimi spremljajo ta mirolojubni in prijateljski obisk. Sicer je bilo mogoče že pričakovati, da bodo v Rimu in drugih italijanskih mestih razbesneli fašistični kričači te dni napolnili ulice, ker se bliža 20. marec — dan obletnice podpisa nesrečne tripartitne deklaracije, ki je svoj čas objubiljala Trst Italiji. Demonstracije v počastitev tega datuma žalostnega spomina pa so italijanski šovinisti brž združili še s protesti zaradi potovanja jugoslovanskega predsednika v Anglijo. Seveda izpadajo njihovi izbruhi v oči resnih ljudi v širnem svetu kaj klavarno in doživljajo kvečjemu splošno obsodbo. Tudi v Trstu se italijanska iredentistična podružnica z bombnimi napadi »ujeljavlja« in hoče strahovati pošteno demokratično prebivalstvo, ki je ostro protestiralo zoper zločinske poskuse uvoženih in domačih neofašistov. Vsa stvar dobiva vse bolj protijugoslovanski značaj, ki pa je tembolj smešen, kolikor bolj pridobiva naša domovina zaradi svojega širokega mednarodnega sodelovanja vsesplošen ugled v svetu.

Ce pokukamo še v Moskvo, okrog katere se je že nekoliko polegel hrup, tedaj spoznamo, da ni prišlo do kakih bistvenih sprememb po Stalinovi smrti. Dvokratska kasta je — vsaj na videz — trdno obdržala vajeti v rokah, postavila na čelo nekdanjega sekretarja CK Malenkova, kot njegova najbližja sodelavca pa sta se na predsedniška mesta zvrstila Berija — enkavedejevski vođa kot prvi — in Molotov. Sicer so izvršili še temeljite spremembe v upravnih in politični strukturi, pa za zdaj še ni zaradi tega nobenih zunanjih izbruhov. Prezreti pa se ne da nekaterih podrobnosti, ki so jih vestni opazovalci zaznali na pogrebni svečanosti in v pisanju sovjetskega tiska. — Zelo je v oči padlo stalno pozivanje na budnost in enotnost, kar so poudarjali poziv partije in vlade takoj po Stalinovi smrti, uvodniki Pravde in vsi nagrobni govori sovjetskih voditeljev. Tudi besedo »panika« so uporabljali v Moskvi ob tej priložnosti in svarili, da se je treba pred njo varovati. S tem so izrazili svojo notranjo negotovost in strah, ki sta s pokopom Stalinove avtoritete zavladala v Kremlju. Tega se zlepa ne bodo znebili, nasprotno, vedno več bo tega, kar zna imeti najvidnejše posledice v satelitskih deželah in kominformovskih partijah zahodnih držav.

V torek je uprava »Dolenjskega lista« izplačala prvo zavarovalnino

Naš naročnik Martin Jamar, upokojeni rudar iz Hrastulj pri Škocjanu, si je pri nesrečnem padcu 17. januarja 1953 zlomil nogo. Teden dni kasneje je na posledicah te nesreče in nastalih komplikacij notranjega krvavenja umrl v novomeški bolnišnici. Zapustil je ženo, ki se nahaja trenutno v zdravilišču Golnik, nepreskrbljeno hčerko in dve že poročeni hčeri. Od leta 1942 je bil odbornik terenskega odbora OF, po osvoboditvi odbornik KLO in ZB Škocjan ter zaveden aktivist Osvobodilne fronte. Na Dolenjski list je bil naročen od 31. marca 1950, za leto 1953 pa je poravnal četrtletno naročnino dne 12. januarja 1953.

Ker je izgubil življenje zaradi posledic nezgode in ker je poravnal naročnino za januar 1953 pred 15. v mesecu, pripada njegovi ženi polna zavarovalnina, to je

10.000 dinar ev

ki jih je medtem podružnica Državnega zavarovalnega zavoda v Novem mestu nakazala Mariji Jamar na Golnik.

Ponovno svetujemo vsem našim naročnikom, da se dobro seznanijo s Pravilnikom zavarovanja naročnikov našega tednika, ki smo ga pred meseci objavili. Posebno važno je za vsakožar, da naročnino poravnava o pravem času. Upoštevajte to, da ne bi bili morda zaradi nekajdnevne zamude ob zavarovalnino, če bi vas kdaj doletela nesreča!

Pisma Dolenjskemu listu

Na Smuki pri Kočevju res ni vse v redu

Uredništvu »Dolenjskega lista«
V peti številki »Dolenjskega lista« dne 6. februarja je bil priobčen manjši članek nekega znanega opazovalca, ki je ozko in škodoželjno hotel prikazati stanje na Smuki. Samo z nekaj besedami je načel vprašanje špekulacije, pri kateri je Fronta samo orodje, s katerim uveljavljajo svoje osebne koristi mnogi »siromaki«. V tej luči je tudi prikazan vaški sestanek OF, ki je bil 25. januarja 1953.

Kakor je razvidno iz zapisknika, je sestanek izpadel kot zbor volivcev in so na njem izdelali tudi nekaj predlog občinskemu ljudskemu odboru v Kočevju glede odpisa obdelovalnih površin, kar naj bi vplivalo na nižji davčni predpis za leto 1952. Soglasno so »odpisali« vsem kmetom 30 % obdelovalnih površin, razen kmetu Knavsu, ki so mu odpisali 25 %, in še enemu samo 15 %. S tem predlogom so se strinjali vsi navzoči, razen Mihe Ožbolta, ki je hotel poleg odpisa 40 % še 50 %, ker je pač najbolj prizadet od divjadi in ima najslabšo zemljo. Pisec članka tega Ožbolta ni smatral za špekulanta, je pa v resnici prav tako kot navedeni Knavs. Zakaj na primer Jožeta Ožbolta, ki opravlja mizarsko obrt brez dovoljenja, ne šteje za špekulanta?

Kaj je torej na Smuki? Na to sta odgovorila zbor volivcev in sestanek OF, ki sta bila 15. februarja. Najprej so na zboru volivcev izvolili vaški odbor in se pogovorili o drugih gospodarskih vprašanjih, takoj na to pa je bil sestanek OF, ki je pokazal bistvo razmer na Smuki. Takoj ko je začel govoriti predsednik vaškega odbora OF Mladen Koritnik in omenil navedbe v članku, je nastal vik in krik. Knavs je zahteval pojasnilo, zakaj je špekulant, odgovarjal pa mu je Miha Ožbolt, ki je trdil, da je res špekulant, ker je prijavil manj zemlje. Oglasil se je drugi, ki je navedel, da Miha Ožbolt ni nič manjši špekulant, ker je zahteval odpis 80 % obdelovalne površine in ker vedno razbija sestanke. V prepri-

so nato drug drugemu očitali razne grehe še iz časa NOB, nakar je Miha Ožbolt nastopil še s silo, ker drugače ni mogel uveljaviti svoje trditve. Seveda so mu to navzoči preprečili.

Take so torej v resnici razmere na Smuki, in take so ves čas po vojni. Namesto da bi se na sestankih politično dvigali in izobraževali, so obravnavali tako, kot je zgoraj navedeno, in se pri tem izgubljali v drobnih medsebojnih sporih. Temu podobno je tudi gospodarstvo v vasi. Obnova gre zelo počasi, uničenemu sadjarstvu, ki bi lahko donosalo lepe dohodke, ne posvečajo nobene pozornosti, na nizki stopnji je tudi poljedelstvo, posebno, ker divjad uničuje pridelke in je večkrat ves trud kmetovalcev zastoj. Tovariš Kikelj je na tem sestanku pravilno nakazal, da bi namesto da se medsebojno prepirajo, raje skupno izdelali načrt za gospodarski razvoj kraja. Tre-

ODGOVOR IZ RIBNICE

Uredništvu »Dolenjskega lista«

Pred kratkim je objavil »Dolenjski list« članek nekega dopisnika iz Ribnice, da je bil v začetku meseca januarja v Ribnici pogreb nekega starega borca in aktivista. Pisec je ugotovil, da je bil pogreb navdave razkošen, ne ve se pa, da-li je imela pokojnikova žena sredstva, da si je za pogreb moža nabavila žalno obleko. Dalje ugotavlja pisec, da bi bilo bolje — najbrž denar —, ki je bil izdan za vence, pri tako »razkošem« pogrebu, uporabiti iz druge, bolj koristne namene. Smisel vsega članka je bil tak in tako smo ga razumeli vsi, ki smo ga brali.

Pri vsem tem pa lahko ugotovljamo sledeče: zakaj pisec članka ni omenil imena tega tako zaslužnega borca in aktivista? To bi bilo vsekakor potrebno, kajti ta borec in aktivist je za svoje nesebično in požrtvovalno delo, tako med narodnoosvobodilno borbo, kakor kasneje v svobodni Jugoslaviji, ko se je vse do svoje smrti boril za čimprejšnjo izgradnjo socializma, vsekakor zasluži, da se njegovo ime tudi napiše. Ker pa pisec tega ni napisal, čepav naša javnost, vsaj lokalna, vé, kdo je bil ta zaslužni človek, naj zve še ostala javnost, da je bil to tovariš Smuk Matija-Mato.

Samo v kratkem bi se dotaknil njegovega dela. Tovariš Smuk Mato je vstopil v NOV leta 1942 in je bil v borbi vse do osvoboditve. Za svojo hrabrost in požrtvovalnost v NOB je bil odlikovan z Redom za hrabrost, Zaslug za narod II. reda in z Redom bratstva in edinstva II. stopnje. Za svoje velike zasluge pa je prejel tudi čin poročnika fregate. Po osvoboditvi in demobilizaciji je z vsemi silami začel delati na gospodarskem in političnem polju in sredi dela ga nam je smrt iztrgala iz naše sredine. Omagal je zaradi napa v svojem delu in na posledicah težke vojne. Med nami v Ribnici, kjer je živel, je bil zelo priljubljen. Ljudje so mu zaupali, kakor malokomu, saj je bil občinski odbornik občine Ribnica, predsednik KZ, član občinskega komiteja ZKS Ribnica itd. Prerana smrt, ki nam ga je vzela iz naše sredine, nas je težko zadel. In prav zaradi tega je bil njegov pogreb tako veličasten, kot še ne pomni ribniška dolina. Nešteti venci raznih organizacij, društev, ZKS, ustanov itd., so pričali, kakšen ugled je užival med nami tovariš Mato. Marsikomu se je utrnula solza, kajti Mato je bil prijatelj vsakomur. Rad je pomagal, kjer koli se je pokazala potreba. Bil je človek,

ba bi preusmeriti gospodarstvo na pridelovanje krme in pa sadjarstvo.

Pa prosveda? Kakšno je stanje v tem pogledu na Smuki? Sola je še brez table, ker so jo lani pokurile brigade koscev državnega posestva, ki so v šoli domovale. Po celi vasi kroži samo en izvod Slovenskega poročevalca in dva izvoda Dolenjskega lista, kar je odločno premalo. Tu je bogato poprišče dela članov OF in komunistov. Je pa žalostno dejstvo, da prav taki, ki sedaj delajo na Smuki in Starem logu, nosijo velik del krivde za tako stanje na Smuki. Doba komandiranja je za nami, s tem se je treba sprijazniti in preiti na sistem vzgoje.

Brez dvoma bo morala Socialistična zveza delovnih ljudi na Smuki krepke zaorati in rešiti mnogotera drobna vprašanja ter morda tu in tam koga izključiti iz svojih vrst, ker se bo s tem prav gotovo odnos do organizacij pri poštenih prebivalcih spremenil.

Franc Korelc,
občinski odbor OF Kočevje

ki je svoje življenje posvetil ljudstvu. Pisec, ki je napisal članek o razkošnem pogrebu, pa je vsekakor treba postaviti vprašanje: ali je poznal vse vrline in delo pokojnega Mata? Ali mu ni pogreb pripravilo ljudstvo samo in s tem dokazalo, kako visoko je cenilo dragega pokojnika? Ali nista bili s takim poročilom močno prizadeti tudi njegova žena in hčerka, ki ju je tak članek brez dvoma zelo užalostil? Ali ni to poleno pod noge tistim, ki so pokojnika ljubili in ga spoštovali?

O teh vprašanjih naj članek razmišlja sam, do prave sodbe pa bo lahko prišel tudi tako, da bo vprašal poštene ljudi, ki bodo povedali, ali je pokojnik zaslužil tako spoštovanje ali pa ne.

Maks Nosan,
sekretar obč. kom. ZKS
Ribnica

Lesno bogastvo naj pomaga Dolenjski

(Nadaljevanje s 1. strani)

gradu kaže, da se lesna surovina v naši državi izkorišča v povprečju komaj 19-odstotno, medtem ko je ta odstotek izkoriščanja v državah srednje Evrope 30 do 40 odstotkov, a v Švedski, ki velja za državo z najbolj razvito predelovalno industrijo, doseže ta odstotek celo 50. Razumljivo je, da je v industrijsko naprednejših državah razmerje med kemično in mehanično lesno industrijo mnogo ugodnejše kot pri nas. Na Švedskem koristi na primer od celotne lesne mase v industriji predelane lesa mehanična industrija le 43 odstotkov, kemična pa 57 odstotkov. Pri nas je prav obratno. Mehanična industrija, v glavnem žagarska, koristi 86,3

odstotka lesa, ostanek 13,7 odstotka pa koristi kemična industrija (tovarne sulfite celuloze, taninskih ekstraktov in lesovinskih plošč).

Zmanjševanje poseka lesa, ki je nujna posledica prekomernega izkoriščanja gozdov v minulih letih, zahteva od lesne industrije preusmeritev na racionalnejše izkoriščanje lesne surovine. Ker krije normalen prirastek slovenskih gozdov le 25 odstotkov zmogljivosti žagarske industrije, se bo ta morala zmanjšati z opustitvijo zastarelih in nedonosnih obratov. To lahko žagarski industriji samo koristi, če se bo usmerila iz raztresenih in nedonosnih obratov v večje, sodobno opremljene obrate. Notranja strojna oprema in organizacija dela na žagarskih obratih v Sloveniji je v glavnem ostala na predvojni stopnji, edino zmogljivost osnovnih strojev (polnojarmerikov) v posameznih obratih se je zvišala. Ničesar pa ni bilo napravljeno za reorganizacijo in razporeditev obratov z ozirom na obstoječe zaloge lesa. Prav tako je tudi notranja organizacija žagarskih obratov zastarela, razen nekaj primerov manjšega izboljšanja mehanskega izkoriščanja lesa. To stanje je bilo v dosegljivih razmerah razumljivo z ozirom na razne težave. V sedanjih razmerah pa postaja reorganizacija žagarske industrije nujna, ker je treba stremeti za večjim izkoriščanjem osnovne surovine in za dvigom dohodka na račun hitrejše mehanizirane proizvodnje.

(Nadaljevanje prihodnjim)

ZAPORA CESTE!

Splošno gradb. podjetje »ZIDAR«, Kočevje, obvešča, da bo cesta skozi mesto Kočevje zaradi pričetka del tlakanja od 10. marca 1953 dalje za vsak prevoz začasno zaprta. Prevoz bo preusmerjen proti Reki mimo kolo dvora po začasni prečni cesti čez drugi most in mimo Dijaškega doma. Proti Ljubljani po isti smeri obratno.

Splošno gradbeno podjetje »ZIDAR«, Kočevje

Prebivalci Drganjih sel — presodite sami!

V Dolenjskem listu smo 30. januarja letos objavili pod naslovom »Frontovci so izvolili delegate za občinske in okrajno konferenco«, med drugim tudi tole:

»V Drganjih selih je prišel na frontni sestanek tudi nepovabljen Ovsenik Jože, ki ni hotel lani sprejeti legitimacije OF in zato ni član fronte. Na sestanku je vse navzoče križem ozmerjal in hotel razbiti sestanek, kar se mu je deloma tudi posrečilo.«

Jože Ovsenik je po svojem advokatu zahteval, da priobčimo sledeči

popravek:

»Ni res, da bi Ovsenik Jože na frontnem sestanku v Drganjih selih navzoče križem ozmerjal in hotel razbiti sestanek, res pa je, da se je sestanka udeležil, čeprav ni član in ni bil vabljen zato, da bi kaj novega zvedel in čeprav ga je Saje Franc pozval, da lahko gre, ker ni član Fronte, je ostal na sestanku. Ker Saje Franc na zahtevo navzočih ni hotel prečitati okrožnice in tudi ne Hrovat Franc, je odšel od sestanka potem, ko jih je pred njim poslalo že nekaj deset. Zato o razbijanju sestanka ni govora in tudi ni res, da bi se mu vsaj deloma posrečilo, da bi sestanek razbil. V podkrepitve tega poziva se sklicujem na vsebino zapisknika o tem sestanku, ki je bil poslan na okraj, kjer je glede mene zabeleženo, da sem dober gospodar in socialen človek in da rad pomagam drugim.«

K gornjemu popravku bi mi dodal samo še tole: Jože Ovsenik v popravku ni navedel, zakaj je odklonil legitimacijo OF, zakaj se na poziv akti-

Tri divje svinje je podrl prej kot v dveh minutah

Člani lovške družine Dolenjske Toplice so pripravili v nedeljo, 22. februarja, pogon na divje svinje v gozdu nad Gornjim Poljem. K lovcu Alojziju Gačniku, avtomehaniku iz Straže, je pridružila skupina petih svinj. S tremi zaporednimi strelji je spretni lovec podrl tri svinje, eno staro in dve mladi. Stara svinja je imela pod kožo pravo zbirko

vista ni odstranil s sestanka, ker ni nanj spadal? Dalje bi na pripombo, »da je dober gospodar in socialen človek, da rad pomaga drugim«, dodali še: Jože Ovsenik je dolgo časa prejel in bral Dolenjski list, plačal pa ga ni in še danes dolguje upravi Dolenjskega lista na neplačani naročnici 291 din in na stroških terjatve pri drugem advokatu 115 din.

Vse ostalo, kar Jože Ovsenik navaja v svojem preključu, pa naj presodijo frontovci Drganjih sel sami...

Uredništvo

Alli ima črnomaljska uprava za ceste drugačne predpise kot kočevska?

Zadnji zapadli sneg je na debelo zasul tudi cesto Črnomalj—Nemška Loka—Stari trg, tako da ga je bilo preko hriba Miklerje mestoma nad en meter. Cesto so sicer kmalu preorali s plugom, treba pa je bilo še razkldati izogibalšča. Medtem ko je Uprava za ceste iz Kočevja to takoj uredila do svoje meje, se v Črnomalju na to menda niti spomnili niso. Tako se je avtobus, ki je šel prvič po zadnjem snegu na vožnjo iz Starega trga v Črnomalj, s težavo prebil skozi. Se huje pa je bilo pri srečanjih z avtomobili in vozovi. Vsi potniki so morali izstopati iz avtobusa in pomagati razkldati sneg, da so se vozila lahko umaknila drugo drugemu. Seveda je imel avtobus zaradi tega večjo zamudo. Kaj na Upravi za ceste v Črnomalju morda niso vedeli, kako debel je sneg na cesti Miklerji—Bukova gora in kaj je v tem primeru njihova dolžnost?

Tudi pošteni šoferji si žele red na cestah

Pred kratkim je imelo redni letni občni zbor Združenje šoferjev in avtomehaničkov za novomeški okraj. Po izvolitvi novega upravnega odbora so razpravljali tudi o raznih pereh vprašanjih svoje organizacije, ki po izjavi navzočih do sedaj ni pokazala pravega življenja. V razpravi so tudi ostro nastopili proti brezobzirnim šoferjem, zlasti pa proti pizančevanju, in predlagali kaznovanje vseh takih primerov. Predlagali so tudi, naj se uvede kaznovanje nediscipliniranih voznikov in pešcev, ker prav ti velikokrat povzročajo neprimliko na cestah. Sprejeli so tudi predlog, da bi podjetja in ustanove zaposljevale šoferje in avtomehanike samo po prehodnem sporazumu z njihovo organizacijo.

Čudni »sadjarja

Telefonske žice in drevje ne spadajo skupaj, to je znano vsakomur. Ob telefonskih linijah telefonisti odstranjujejo drevje in sekajo veje, pri tem pa večkrat nestrokovno obsekajo tudi sadno drevje. Tako so oni dan na Smihelski cesti v Novem mestu zelo grdo obklesili zlahtno hrusko, ki raste pod napeljavo in to veliko bolj, kot bi bilo potrebno. Ali ne bi bilo bolj pravilno, da bi telefonisti pred klesanjem sadnega drevja o tem obvestili lastnika in ga pozvali, da sam poreže veje? Raznovrstnih šiber.

MLINARJI — POZORI!

Mlinska sita, svilena in žimnata, mreže, mlinske kamne, naravne in umetne, kašarje, jermene, usnjene in gumijaste, šivalne jermene, žoke za stope in jekleno mrežo, gurte, peharčke in vijake itd.

vam nudi po zmernih cenah

TRGOVSKO PODJETJE

»MLINAR«, Ljubljana

Cankarjevo nabrežje 5

Zakaj kajžarji in mladina ne bi imeli mesta v kmetijski zadrugi Videm-Dobrepolje?

Napredek kmetijske zadruge Videm-Dobrepolje je omogočil lani upravno-mesto odboru, da je s ponosom kot še nikoli po osvoboditvi stopil pred zadrugiške na obnem zboru. Iz poročila predsednika zadruge je bilo razvidno, da je v minulem poslovnem letu imela zadruža 190 milijonov dinarjev dohodka. Od tega je bilo ustvarjenega 5.390.000 din doblička. Dobro so uredili zadrugiško posestvo, pospešili strojni park, ki danes zadrugiškemu ogromno koristi in jim dela po nižjih cenah. Velike uspehe je dosegel živinorejski odsek, ki je organiziral razstavo plemenske živine in podelil najboljšim živinorejcem nagrade v znesku 500.000 dinarjev.

Vsi ti uspehi pa ne gredo v račun dobrepoljskim reaktorjem, kot sta Ivan Steh iz Vidma in Alojz Jakopič iz Podpeča, ki sta se vse leto na moč trudila, da bi razbila enotnost zadrugiškov in uničila domačo zadrugo, kar sta pokazala z izpadi na obnem zboru. Že v pripravah na občni zbor sta bila Steh in Jakopič zelo agilna v mrzlicnem pridobivanju posameznih omahljivcev, ki bi bili s svojim glasom pripravljivi jima pomagati, da pridejo v zadrugiško vodstvo. Vse kaže, da ti ljudje še danes ne morejo pozabiti »zlatih besed«, ko so živeli od žuljev izkoriščanja hlapcev in dekel, pri tem pa pozabljajo, da danes vlada delovno ljudstvo, ki se je v osvobodilni vojni in ljudski revoluciji otreslo tujih spon in zavojalcev ter pregnalo domače kapitaliste, pijav-

ke in izdajalce. Da bi laže uspeli in zavedli zadrugišnike, so si celo drznili nadeti krinko dobrih članov Fronte in ljudi, ki se bore za napredek in izgradnjo socializma. Vsi pa vemo, da je bil Steh v stari Jugoslaviji naprednjak in celo starosta Sokola. Jakopič pa zagrien klerikalec. Danes so ju razredni interesi združili za borbo proti napredku svojega kraja, za svoje lastne koristi.

Kot delovni predsednik obnega zboru je Jakopič v svojem nagovoru priklical zadrugišnikom v spomin staro Avstrijo, v kateri je bila ustanovljena posojilnica v Dobrepolju in kmetijska zadruža pod Krekovim okriljem in Jakopičevim vodstvom. S posojilnico je njegov oče izkoriščal delovne ljudi, da so se pri njem zadolževali, potem pa jim je na dražbah prodajal domačije (n. pr. posestvo Mikliča iz Vidma, Perkota—Šimca iz Zdenske vasi.) Danes poje slavo prav tej posojilnici in je celo tako naiven, da misli, da naši ljudje ne vedo, da je vse to služilo njegovim interesom in interesom očeta. Iz članstva zadruge se je najprej brisal, nato pa se je ponovno vpisal, ker je mislil, da mu bo današnja socialistična demokracija pustila zadrugo tako izkoriščati, kot jo je nekdanj. Kot član Sveta proizvajalcev pri OLO Kočevje se je na seji upravnega odbora KZ prvi odločno postavil proti nabavi kinoprojektorja, (kar je bil sklep Obč. LO in množičnih organizacij), ki je za kulturni dvig Dobrepoljcev neobhodno potreben. Po

njegovem mišljenju in izvajanju je to nepotrebno, ker hoče našo mladino še danes državi v temi, da se ne bi spoznala z napredkom socialističnega gospodarstva in kulturnega razvoja. Na zboru samem je celo poudaril, da take kulturne ustanove, kot je kino, kvarno vplivajo na našo mladino.

V okrajni zbor proizvajalcev se mu je posrečilo vrniti s pomočjo sodelavcev, o čemer bi bilo treba pošteno razmisliti, ali spada na tako odgovorno mesto ali ne. V svojem govoru se je dotaknil tudi IV. kongresa Ljudske fronte Jugoslavije, ki se je tisti dan pričel v Beogradu. Tu pa je slabo navelik, ker so ga frontovci odločno prekinili in mu prepovedali govoriti o Fronti, katere član nikoli ni bil in še danes ni, ker za to nima pogojev. Ob tem se člani Socialistične zveze delovnih ljudi upravičeno sprašujejo, kje je bil Jakopič v najtežjih letih NOV ter gospodarske izgradnje po vojni. Vsi pošteni državljani vedo, da je bil vedno prvi med tistimi, ki so z vsemi silami hoteli zatreti naš gospodarski razvoj, bodisi pri odkupih ali razvijanju naših kmetijskih zadrug.

Kaj pa je bilo na obnem zboru »gospoda« Steha, nekdanjega grofa Dobrepoljske doline? Nič drugega kot to, da omogočajo nova zadrugiška pravila vstop v zadrugo vsakemu poštenemu državljanu nad 16 let starosti, pa naj bo to delavec, kmet ali uslužbenec. Pripomniti je treba, da je v zadrugi včlanjenih po socialnem sestavu le 13%

nekmetov (obrtniki, uslužbeni, svobodni poklici), kar ne more ogrožati zadruge, da se tudi v bodoče ne bi imenovala Kmetijska zadruža. Kljub temu je »gospod« Steh napel vse sile, da bi zavril potrditev zadrugišnih pravil, ker je pri tem računal, da bo pridobil časa in onemogočil, da bi tudi kajžarji in delavci postali člani zadruge. »Gospoda« Steha je bilo predvsem to, da nova pravila odpirajo vrata v zadrugo mladini in delovnemu ljudstvu na sploh. Gotovo se dobro zaveda naprednosti naše mladine in ve, da mu ne bo več dovolila, da bi jo s sukancem privezal h kolozu in sadnemu drevju, ter jo zapostavljal, kot je to delal v svojih »zlatih starih časih«. Pri tem ni pomislil, da živimo v socialistični državi in da je marsikateri mladinec skupnosti več doprinesel, kot on v vsem svojem življenju. Gospod Steh pozablja, da je naša mladina prešla preveč krvi, da bi jo mogel zapostavljati on, ki je v času NOV sedel pri šahovnici in taroku s krvnikom Lavrihom in italijanskim kolonelom, odločilnim faktorjem pri umoru 17 talcev, naprednih dobrepoljskih fantov, kasneje pa prav tako z Nemci, pri čemer se člani Fronte upravičeno sprašujejo, ali ni morda pripomogel k zavajanju dobrepoljskih fantov, ki so postali žrtve nekdanj vodilnih ljudi v Dobrepolju.

Poglejmo nekoliko, kaj je bil ta človek v stari, predaprilski Jugoslaviji. Po očetu je podedoval veliko posestvo, apnenico, mlin in žago. Na posestvu je bilo zaposlenih več hlapcev in dekel, med njimi tudi Stanko Strah, ki je danes član občinskega komiteja ZKS in predsednik občinskega odbora ZB. Tov. Strah ve še danes mnogo povedati o gospodu Stehu, saj se še dobro spomi-

nja, kako ga je gospod Steh pretepal, kako je imel pri njem udobno stanovanje v jaslih med živino itd. Tovariš Strah je prav te dni kot dober in pošten član Socialistične zveze delovnih ljudi bil na IV. kongresu v Beogradu. Steh tudi še danes ni spremenil odnosa do svojih poslov, tako da njegov gospodarski pomočnik Stefan, betežen in nad 80 let star, prebiva v šrampi za konjsko opremo.

Steh in Jakopič, pa morda še drugi, ki se do danes še niso pokazali v pravi luči, naj se dobro zapomnijo, da je čas, ko so sedeli in »se redili od žuljev delovnih ljudi in hlapcev, že daleč z nami in da za ljudi njihove vrste ni mesta v naši kmetijski zadrugi. Vedo naj, da je ljudstvo Jugoslavije, združeno v Ljudski fronti pod vodstvom Partije, obračunalo že z drugačnimi sovražniki in da bodo tudi taki in njim podobni žalostno propadli, ker je Socialistična zveza delovnih ljudi zanje zid, od katerem si bodo razbili glavo. Zapomnijo naj si, da nimajo niti najmanj moralne pravice postavljati se danes na vodilna mesta v gospodarstvu ter postavljati opozicijske kandidatne liste proti oni, ki so sestavili člani Socialistične zveze na množičnem sestanku, še manj pa teptati po pridobitvah NOB, ki so prepojene s krvjo in žrtvami najboljših sinov domovine.

Razumljivo je, da Socialistična zveza delovnih ljudi v Dobrepolju ni ne bo dopustila, da bi se nekdanje pijavke vvesale v telesa delovnih ljudi ter jih izžemali, kar jim veleva njihova stara praksa. Zato je bil občni zbor kmetijske zadruge razbit od strani članov Socialistične zveze.

Občinski odbor OF
Videm-Dobrepolje

„To ni bil boj, je b'lo mesarsko klanje...“ ali „podvig“ osilniških lovcev

Navsezgodaj so se ono nedeljo zbrali lovci in puškonošci lovskih družin Osilnice in Bosiljeve Loke in odšli na lov, kot so se domnili prejšnji dan. Njih cilj je bila Loška stena, oziroma skupina divjih svinj, ki je laborila nekje v tem predelu. Več glasov, več mnenj velja tudi za te lovce, zato so se kmaj po daljšem razpravljanju zedinili za smer pogona in takoj nato zasedli položaje.

Pretrganje bojnega načrta je bilo vsekakor potrebno, kajti v pogonu je bilo 11 divjih svinj in zato vsa zadeva silno resna. Kaj lahko bi prišlo do neželjenih srečanj, in taka srečanja so vedno tvegana za oba nasprotnika... Spričo tega je bilo pričakovanje od sile napelo, vendar se je zadeva po nastopu gonjave začela naglo spreminjati v še hušjo napetost, ki se je skoraj tragično končala...

Radovedno in strastno so pričakovali lovci svoj plen, da so jim srca kar nervozno bila, pa tudi divji prašiči, kot je kazalo, so pravilno ocenjevali svoj položaj, ki je bil podoben zelo nevarnim klesčam. Pa so uganili nekaj pametnega. Razdelili so se v skupine in večina jih je udarila v smeri gonjave ter se srečno prebila iz nevarnosti. Le največji in v nešteti ognjih različnih šiber preizkušeni stari merjasec Rilčnik se ni ustrašil in se je v spremstvu še enega zvestega opredeljenega junaškega podal proti položajem osilniških lovcev. Tik pred srečanjem z njimi pa je opredeljenega junaškega podal proti položajem osilniških lovcev. Tik pred srečanjem z njimi pa je opredeljenega junaškega podal proti položajem osilniških lovcev.

»Glej ga no, kar naravnost k meni lo, maha, kakor da bi mu kdo povedal, da sem tu,« je prepadeno vzdihnil, ko je velik prihajal vedno bliže. In kar naravnost. Ni bilo drugega izhoda, kakor da se je moral Stimec za pol metra umakniti, da ga zver ni pohodila. Nič ti nočem, samo pusti me, si je mislil, in iz solidarnosti se je tudi merjasec s tem premirjem strinjal in odhlačal dalje.

Stimec se je olajšano oddahnil, pogledal svojo, za streljanje vrabcev primerno puško, jo pobožal, dvignil in od veselja ustrelil v zrak, da bi Rilčnik, ki je bil že dovolj daleč od njega, hitreje nadaljeval svojo pot. To je gost tudi upošteval: dostojanstveno se je ozrl nazaj, obilnili svoj dolgi rillec in velike zakrivljene čekanice ter jo mahnil k drugemu lovcu, tajniku družine Copu Antonu. Ta je posmehljivo s svojo predsednika Stimca; ko se je orjak Rilčnik poslovil od njega, ga je počastil s strelom v zrak, pri tem pa skrbno pazil, da mu ne poškoduje kakšne ščetice, kajti mrcina bi se lahko vrnil in kdo ve, kaj bi bilo potem...

Le nekaj minut je minilo in že je bil merjasec pri tretjem lovcu Antonu Stimcu iz Srbotnika. Oba sta bila že malo nervozna in sta začela resneje. Merjasec proti Stimcu, ta pa ves razjarjen s puško proti merjascu. Kar na hitro mu je poslal tri strele, da se je pokadilo, toda spopada še ni bilo. Merjasec je otrešel svojo kožo, kot da so ga napadle ose, se nerodno zasukal in nadaljeval pot, a sedaj izven sporeda pogona.

S tem se začena drugo dejanje, katerega začetek in potek je ves drugačen, kot v prvem. Prej ropot in veselo vpitje, sedaj strašni in grozni človeški glasovi. Vpitje in zaskrbljenost pri vseh lovcih se stopnjuje, kaj neki se je zgodilo? Klic »na pomoč«

jih zvalji bliže. Prvi jo primaha najkrepkejši rdečelični Zvonko Lenac. Nudil se mu je čudovit in grozen prizor! Nasprotnika sta se obdelovala, da so letele cunje, toda samo od enega nasprotnika, in nič ni kazalo, da bo kmalu konec. Zdaj je lopnil Stimec merjasec, zdaj je merjasec sunil Stimca, pa je spet Stimec teptal po merjascu, in kaj nato se je vse ponovilo v obratni smeri. Odnehati pa tudi ni hoteli nobeden. Ubogi Stimec je zbiral moči, in čeprav je bila obleka na njem vsa razcufana in je bil podoben strašilu, ni odnehal. Ustrelil bi, si je mislil Lenac,

pa bi verjetno oba ubil, tako tesno sta se mikastila. Anton Stimac, bivši upravnik gostilne, pa ni zgubil prisotnosti duha. S sekuro je krepko mahal sedaj po merjascu, sedaj mimo njega, dokler mu v glavo ne šine odresilna misel. Zgrabi lastno kapo na dvignjenih laseh in jo zabriše merjascu v gobec. Medtem ko je merjasec trgal kapo na drobne koščke, je nasprotnik izkoristil priliko in planil na bližnje drevo, kjer je izmučen in preplašen trepetal.

Zakaj ni streljal Lenac, je povsem razumljivo. Lahko bi se hudi nasprotnik obrnil in bi prišel on na vrsto. Tako pa se je samo nekajkrat nerodno zasukal, se ozrl na okoli, ostro pogledal Lenaca, a ker mu ta ni storil nič žalega, se je odpravil dalje, spet izven pogona.

Sedaj se prične tretje dejanje, tretji pogon. V začetku Lenac in predsednik lovske družine Jože Kovač napravita strateški premik in jo mahmeta vsak na svoj »štant«. Komaj se Kovač umiri na novem stojišču, že ima strastnega merjasec tri metre za svojim hrbtom. Nerodno se Kovač obrne in iz daljave dveh metrov spusti dva strela proti merjascu. Zdaj se ščetinar od hvaležnosti uleže, poškilil in že skoči na Kovača, da se mu primerno oddolži. Pa ni bilo nič hudega, samo Kovačeva hlačnica je šla rakom živčvžat in pa Kovač se je malo po tleh pavaljal v merjaščevem objemu. Takoj nato jo je pobrisal, namreč Kovač, merjasec pa je pokimal za njim, češ le pojdi, saj imaš dovolj, sam pa je mahnil naprej.

Ze po nekaj korakih je spet pri tajniku lovske družine Antonu Copu. »Samo po funkcijarjih je mahaš, ti mrha grda,« je menil Cop, »zato ti sedaj ne prizanesem; tega cirkuša pa je tudi že dovolj za danes.« Hladnokrvno dvigne puško, sproži in že je ščetinar na tleh. Ne, ni na tleh, dvigne se in skoči, Cop mu pošlje še en strel, kar pa velikano še vedno ni dovolj. Zdaj jo ubere na Copu, ne — med noge Copu, in ta ga poštono zajaše,

samo z nazaj obrnjeno glavo, verjetno zaradi grmovja. Se za rep bi se prijel, da bi se laže obdržal, če ne bi v rokah čvrsto stiskal puško, da je ne izgubi. Ker ščetinar Rilčnik ni bil vujen sedla, a Cop je slab jezdec, sta bila kmalu na tleh.

Kaj takega se še ni zgodilo, zdaj je šlo za neodločeno bitko, in na koncu konca je zmagal tajnik lovske družine. Z veliko težavo se je izvlekel izpod malo živga nasprotnika, ki mu je ležal na nogah. Dasi ves raztrgan in razcapan, je bil Cop še toliko pri moči, da je znova napolnil puško, pomeril tek-

mecu na čelo in ga z zadnjim, to je desetim strelom končno ukrotil in premagal.

Vsi lovci in tudi vaščani so se spogledovali, tarnali, se veselili ter smejali ob tem dogodku, ki se je odigral 22. februarja v planinah nad vasi. »Pokal« zmagovalca pa tudi ni bil slab in vreden kape, desetih strelcev, raztrganih hlač, prestanega strahu in naporov: blizu 200 kil je tehtal bojeviti merjasec Rilčnik, sama koža pa 30 kg, to pa zato, ker je imela precej svina v sebi. To je bil drugi plen osilniške lovske družine v drugi polovici februarja in verjetno edini v zgodovini te lovske družine.

Premalo znana podzemeljska jama v Graščici nad Predgradom

Na območju Poljanske doline ob Kolpi je veliko večjih in manjših podzemeljskih kraških jam in votlin, ki so še zelo malo ali nič raziskane. Ena najlepših takih podzemeljskih jam je tako imenovani »Veliki zjut« v Graščici nad Predgradom. Ta velika podzemeljska votlina, ki ima več različno velikih prostorov, je polna najraznovrstnejših kapnikov vseh oblik in dimenzij. Kakor stekleni stebri dajejo kapniki ob udarcu lepe glasove kot orgle.

Ko odhajajo Vaši fantje in
može na odsluženje vojaškega
roka v JLA ali na orožne
vaje, jim nika ne pozabite
naročiti tudi »Dolenjskega
lista«! Vsa teden jim bo
prinašal vse dolenjske novice
in zanimivosti - zato jim
tako pripravite to veselje!

POPIS PREBIVALSTVA

Kot so že poročali časopisi, bo v naši državi od 1. do 3. aprila letos popis vsega prebivalstva, podobno kot je bilo leta 1948, le da bo popis še bolj natančen in vsestranski. Zajel bo število prebivalstva in druge podatke po stanju 31. marca o polnoči.

Odveč bi bilo poudarjati, kolike važnosti je res točen popis prebivalstva za vsako državo in prav tako tudi za našo. Ker bo pri tem popisu zajet vsak prebivalec in vsako gospodinjstvo, je potrebno, da je vsak tudi seznanjen z načinom popisa.

Popis bodo opravili posebni pooblašeni popisovalci po navodilih Zvezne, okrajne in občinske komisije za popis, na vsakih 200 prebivalcev je določen en popisovalec. Tako je naprimer samo za novomeški okraj določenih 500 popisovalcev. Organizacijo popisa so opravili Uradi za statistiko in evidenco s sodelovanjem občinskih ljudskih odborov. Področje vsake občine v državi je razdeljeno na popisne okolišče, ki se ujema z mejami katastralne občine. Na podeželju bodo popisovalci v svojem popisnem okolišju hodili od hiše do hiše in popisali vse, kar se zahteva, vsak hišni gospo-

dar pa je dolžan dati popisovalcu vse dodatke, ki jih ta potrebuje za vsakega stanovalec v hiši, družinski poglavarji pa morajo poleg tega dati podatke o gospodinjstvu. V mestu bodo popisovalci razdelili popisne pole po hišah in stanovanjih, podatke v popisne pole pa bo moral vpisati vsak družinski poglavar, ali njegov namestnik. Točnost vpisa bo kontroliral popisovalec, ko bo pobiral izpolnjene pole. V popisu bodo zajete osebe: stalno prisotne, začasno prisotne in začasno odsotne. To pomeni, da bo vsi, ki bo v času popisa odsoten od svojega stalnega bivališča, popisan dvakrat. Enkrat v mestu stalnega bivališča in drugič na mestu, kjer ga bo zajel popis. Za vsakega prebivalca je treba izpolniti poseben list. Obenem bo treba izpolniti posebno poljo za vsako gospodinjstvo. Za samostojno gospodinjstvo se smatra tudi samski prebivalec, ki ima lastno stanovanje.

Dolžnost slehernega državljanja je, da omogoči točen popis in dá popisovalcu res vse podatke, ki jih bo zahteval. Popis prebivalstva mora biti zaključen v določenem roku, to je do 3. aprila zvečer ob 19. uri.

Občinski praznik Adlešičev bo 22. marec

Dne 22. marca 1945, tik ob koncu vojne, je iz Karlovca prišla nenadoma Paveličeva ustaška kolona čez Kolpo v Slovenijo. Prekorajčila je reko na dveh mestih ter obkolila Adlešiče in sosednje vasi. V vasi je bil vod komande mesta Črnomelj, ki je štel 26 borcev. Ob napadu ustašev so se partizani hrabro branili in srdito odbijali ustaške jurije. Toda zaradi velike sovražnikove premoči, jih je 20 herojsko padlo v obrambi svoje domovine. Trem partizanom se je posrečilo prebiti obroč, tri pa so ustaši ujeli. Krvoločni ustaši so se spravili na mirno prebivalstvo, ga ropali živine in perutnine ter pokradli vse vrednosti, nazadnje pa še do tal požgali in porušili sedem vasi; tudi šoli niso prizanesli. Oropano blago so odpeljali čez Kolpo na Hrvasko. Ujete partizane so po umiku na zverinski način mučili in ubili v bližini Kolpe na hrvatski strani. Po nekaj dneh jih je domače prebivalstvo našlo vse razmesarjene v gozdu.

Prebivalstvo, ki se je pred krvoločnimi ustaši skrilo v gozdove, je ob vrtnitvi našlo v vasi le kup ognjišča. Starši so morali s svojimi otroci prenočevati pod milim nebom. Po končani

vojni, ko so se borci vrnili domov, so s pomočjo ljudske oblasti zgradili sebi in svojim družinam nove domove.

Teh grozodejstev Adlešičani ne bodo nikoli pozabili. Na seji občinskega LO so 22. marec proglasili za občinski praznik, ki ga bo prebivalstvo Adlešičev vsako leto proslavljalo. Tako bo ta dan spominjal še mlada pokolenja na strašne in težke dni narodnosvobodilne vojne. P. M.

Kaj je z gasilsko loterijo?

Za prvi gasilski festival slovenskega gasilstva v Ljubljani, 17. avgusta 1952, je bila predvidena velika loterija. Razprodaja srečk pa se ni mogla izvršiti že pred festivalom, kakor je bilo namenjeno, ker Državna loterija srečk ni pravočasno dostavila in se je celotno zbranje s tem zavleklo. Nekoliko so krivda tudi gasilska društva sama, ker niso razprodala srečk dovolj energično.

Sedaj so vsa gasilska društva organizirano pričela razpečavati srečke, da pospešijo zaključek in lahko razpišejo zbranje. Nikogar naj ne moti datum na srečkah, ker je bila loterija prestavljena zaradi tehničnih ovir in bodo izzbrane številke takoj po zbranju objavljene v časopisu in po radiu. — Cena srečki je 30 dinarjev. — Segajte pridno po srečkah in podprite naše gasilstvo!

V dolini je že skoraj pomladansko razpoloženje, bratec in sestrica v Gabrju na Gorjancih pa se še lahko kepa...

Od takega delavskega 'samoupravljana' n' mamo n' česar

gočih vrst, je pritožba gornje vrste žalosten primer neurejenih razmer v podjetju, ki se v upravljanju svojega obrata in v poglobljanju socialističnih družbenih odnosov še ni znašlo.

Upravni odbor novomeške klavnice in mesarije je našel pot do oblastnega organa precej pozno — točneje šele sedaj, ko so postale razmere v podjetju »nevzdržne«, kakor navaja pritožba. Ni pa našel poti do svoje ljudske oblasti n. pr. lani, ko je prav to oblast — milo povedano — obšel in samovoljno prekoračil tarifni pravilnik. Delovni kolektiv klavnice in mesarije še ni našel v sebi moči, da bi sam uredil notranje razmere v podjetju. Mimo Ljudskega odbora mestne občine je prošil za pomoč okrajni ljudski odbor. Revizija v podjetju je odkrila, da so pravice delovnega kolektiva v resnici hudo kršene. Odkrila pa je tudi, da pozna kolektiv v gornjem primeru samo svoje pravice, veliko premalo pa se zaveda dolžnosti, ki so mu naložene z upravljanjem ljudskega premoženja. Najbolj značilno slika šibke hrbenice samoupravljanja v podjetju je odkrila revizija v boju za visoke plače, ki je potekel lani ob sprejemanju tarifnega pravilnika.

Ze 27. junija 1952 je članek v našem tedniku opozoril na nekatere nepravilnosti ob sprejemanju tarifnih pravilnikov in posebej pokazal nezdrave razmere v Mestni klavnici in mesariji. Odgovora na naš članek ni bilo; dobroimerna kritika je bila, kakor smo domnevali, uspešna. Šele letos v februarju pa je revizija razgalila zakulisno spletkarjenje v bitki za kar najvišji pla-

čami v podjetju, ki je imelo lani nad 50 milijonov din prometa. Podjetje je tarifni pravilnik sestavljalo trikrat. Prvi pravilnik je zavrnil OLO Novo mesto, ker je podjetje predlagalo upravniku plačo 14.560 din in 3 promile provizije od bruto prometa. Postavka za ostale nameščence so bile prav tako previsoke in nesorazmerne s plačami v drugih podjetjih.

V drugem osnutku je podjetje predvidelo svojemu upravniku kot »visoko kvalificirani moči« mesečno plačo 14 tisoč 560 din in 3 promile provizije. Delavski svet podjetja (!) je vztrajal pri tako visoki plači in zahteval, da je bil pravilnik predložen Republiškem odboru sindikatov v Ljubljano. Leta je tarifni pravilnik potrdil s pripombo, da bo veljaven šele tedaj, ko bo postavka za upravnika znižana na 12.000 din, v kar naj bo vsteta tudi morebitna funkcijska doklada, v celoti pa je treba črtati provizijo od prometa.

24. sept. 1952 se je delavski svet klavnice in mesarije tretjič sestel zaradi tarifnega pravilnika in isti dan sporočil na Okrajni ljudski odbor tole: »V zvezi vašega dopisa vam sporočamo, da smo na seji DS znižali tarifno postavko za upravnika od 14.560 din na 12.480 din, obenem pa črtali iz končnih določb naslednji odstavek: 'Provizija upravnika znaša 3 promile od bruto prometa...'«

Ker smo ugodili zahteva Republiškega odbora sindikatov, smatramo, da je tarifni pravilnik z današnjim dnem stopil v veljavo.

Predsednik DS:
Koncilija Jaka, I. r. <

Ko je delavski svet s takim dopisom zamazal oči Okrajnemu ljudskemu odboru, pa je hkrati »soglasno« sklenil, da prizna upravniku ne 3, temveč 4 promile provizije od bruto prometa — vendar ne v breme fonda plač, pač pa na račun stroškovne režije... Da je bila zadeva še bolj »legalna«, je moral vstati od mrtvih »Izvršni odbor« MLO Novo mesto, ki ga je avgusta 1952 pokopal novi zakon o ljudskih odborih, ter izdati 27. oktobra 1952 akt št. 148/1-PR, s katerim je bila ravnatelj mestne klavnice poleg temeljne plače in funkcijske doklade »gleda na njegovo visoko kvalifikacijo in izredno prizadevanje za uspeh podjetja« priznana še provizija v višini 4 promil od bruto iztržka z veljavnostjo izplačevanja od 1. avgusta 1951 dalje.

Na podlagi te soglasnosti delavskega sveta — ki je ob upravnikovi visoki plači zahteval tudi za ostale nameščence nesorazmerno visoke plače! — in dogovora ter določbe »Izvršnega odbora« MLO Novo mesto je upravnik mestne klavnice n. pr. v letu 1952 prejel: 137.910 din redne plače, 201.615 din provizije, 11.600 din presežek fonda plač za 2. in 3. tromesečje, 6240 din iz fonda presežka plač za december 1952, 5824 dinarjev za neizkoriščeni dopust v letu 1952 in 18.000 din nagrade iz osrednjega sklada MLO, kar zneso v letu 1952 skupno 380.589 dinarjev oziroma 31.710 dinarjev dohodkov na mesec.

Temu primerne plače in provizije nakupovalcev (samo eden izmed njih je n. pr. lani dobil 185.243 din). Podjetje

»Na izvajanje direktorja našega podjetja gospoda Windischerja v zadevi prestavitve predsednika delavskega sveta v drugo podjetje vlagamo na naslov naslednje prošnje: Dne 30. t. m. je direktor na svojo roko sklical sestanek delavskega kolektiva ter na njem izvedel tako, da se premešči predsednik delavskega sveta tov. Zupanc k mesariji OZZ... Sklep, da se tov. Zupanc premešči k Okrajni zadrugi zvezi, je bil po direktorju sprejet kot soglasen, čeprav so se za to izjavili le trije člani z »vsi smo za to«, in čeprav so ostali, kar jih je bilo navzočih, molčali in niso dvignili rok. Udeležba ni bila polnoštevilna; odsotnih je bilo s predsednikom upravnega odbora pet članov...

...Ukrep direktorja je protizakonit, čeprav je bil že večkrat opozorjen, da sklicuje seje upravnega odbora predsednik upravnega odbora... Na vsa ta zakonita določila in navedena opozorila je direktor gluh ter upravlja in postopa popolnoma po svoji volji... Na tem sestanku je direktor robnel proti predsedniku upravnega odbora in predsedniku delavskega sveta, ker sta zahtevala podatke od računovodje iz zaključnega računa podjetja, medtem tudi o prejemkih posameznih oseb na delovnih mestih, ki so bili izplačani med letom, češ da nikogar ne briga in da nima ničte pregledovati njegovih knjig in podobno, pel slavo sebi, da je on ustvaril in gradil, ne pa delavci...

Tako se glasi in nadaljuje pritožba, ki jo je 30. januarja vložil na OLO Novo mesto upravni odbor novomeške Mestne klavnice in mesarije. V času, ko je delavsko samoupravljanje postalo pri nas živa stvarnost, pred katero se morajo umikati tako birokratski odpor kakor neznanje in predsodki vseh mo-

Za boljšo povezavo splošnih kmetijskih zadrug v temeniški dolini

Izkušnje pričajo, da med našimi kmetijskimi zadrugami ni prave povezave in skupnega dela. To je zlasti potrjeno zadnje skupno posvetovanje predsednikov, tajnikov in upravnikov kmetijskih zadrug v Novem mestu. Posebno odkupi na terenu so to najbolj očitno pokazali. Namesto sodelovanja in medsebojne pomoči je čestokrat prišlo do trenj med zadrugami in celo do neželjalne konkurence.

Splošna zadrugaška pravila, ki jih bodo letos za vsako zadrugo posebej prejel občni zbori, bodo lahko odpravila tudi te nedostatke, če se bomo pri njih sestavljanju dovolj poglobili v poslovanje zadruga in če bo pri sestavljanju in sprejemanju pravil sodelovalo čim več zadrugarjev. Zato je prav, da komisije pri kmetijskih zadrugah pripravljajo osnutke pravil in pohite za delom, da ti osnutki pridejo na razpravo vsem zadrugarjem še pred občnim zborom in sicer najboljšim na vaških zadrugarstvih sestankih. Le če bodo pri sestavi in sprejemu zadrugarstev pravil sodelovali prav vsi člani kmetijske zadruga, lahko upamo, da bodo pri bodočem poslovanju odpadle vse dosedanje pomanjkljivosti in bo kmetijska zadruga res postala gospodarsko in kulturno središče v svojem kraju.

Temeniška dolina, v kateri raste pretežno sladka krma, ima vse pogoje, da postane močan živinorejski sektor. Vzreja plemenske živine lahko postane glavni in močan vir dohodkov vsakega kmeta v tej dolini. Z ustanavljanjem živinorejskih odsekov bo možna boljša medsebojna povezava, za izboljšanje izkušnje za preprečevanje izkoriščanja posameznikov po prekupčevalcih z živinorejskega odseka.

vino, za medsebojno zamenjavo dobre plemenske živine itd. Medzadrugaški živinorejski odbori pa bi opravljali iste naloge za širši okoliš. Prav to velja tudi za medzadrugaške odbore za ostale panoge, ki bi s svojim pravilnim delovanjem pritegnili v zadrugaške vrste gotovo slehernega kmetovalca.

Temeniška dolina je postala v zadrugaškem smislu močno razgibana, ker so naši delovni kmetje spoznali, da je zadruga njihova last in da bodo z njo pomočjo najlažje dvignili svoje gospodarstvo in s tem seveda tudi svoj dohodek. Živinorejski zadrugaški odbor Mirna, Trebnje in Velika Loka že isto leto prijemajo za osnivanje enotne odkupne organizacije. Priključiti bi se morala še St. Lovrenc in Veliki Gaber, tako, da bi bila cela temeniška dolina povezana. Organizirani naj bi bili skupni odkupni dnevi in centri, kamor bi živinorejci prinajali prodajni namenjeno živino in jo prodali po svojem živinorejskem odseku po najvišjih dnevnih cenah brez vsakega posredovalca. S tem bi tudi prenehal lov za dobičkom posameznih mešetarjev in posameznih kmetijskih zadrug, ker bi bil medzadrugaški odbor gospodar svojega področja.

Če kritično presodimo dosedanje medsebojne odnose med zadrugami, moramo ugotoviti, da so večje odvzemale zaslužek manjšim. Tako KZ Trebnje, Velika Loka, Sentlovrenc in Veliki Gaber na račun KZ Dol. Nemška vas, Catež, Primskovno in Sela-Sumberk; nabralo so si milijonske dobičke in še precejšnje vsote deviz, dočim se manjše boro z velikimi finančnimi težavami. Bodoča pravila in poslovanje naj odpravijo tako stanje, medsebojno konkurenco in izkoriščanje naj pa nadomesti tesno sodelovanje in pravi zadrugaški odnos.

Na Veliki Loki se je na nedavnem sestanku živinorejcev razvila živa debata o poslovanju raznih odsekov v zvezi z novimi pravili. Kmetje zadrugaški so se zanimali za živinorejski, strojni in gozdni odsek, menjaja pa so bili, da bi ustanovili tudi poljedelski odsek. Ta bi se bavil predvsem s pridelovanjem dobrega semenskega krompirja, ki ima na tem področju izredno ugodne pogoje. Načrtna pridelava se-

menškega krompirja bi donajala članom velike koristi. Toda tudi za poljedelske odseke bi bil potreben medzadrugaški odbor, ki bi skrbel za pravilno razmnoževanje in nakup semenskega krompirja ter tudi prodajo. Seveda bi se lahko poljedelski odsek pečal s pridelavo tudi drugih semen.

Vsi navedeni predlogi in pametne pobude za okrepitev zadrugaškega delovanja naj bodo obseženi v zadrugaških pravilih, ki naj postanejo zakon za vsako kmetijsko zadrugo, njene pospeševalne odseke in za vsakega zadrugarja. Vso pozornost je treba posvetiti tudi bodočim članom upravnega odbora. Zadrugarji naj se že na vaških zadrugaških sestankih pogovore, koga bodo predlagali in volili v upravni odbor. Da je treba v vodstvo zadruga izvoliti najbolj napredne in poštenovalne člane, ni potrebno še posebej poudarjati.

Gornje predloge v zvezi s pripravami zadrugaških pravil, dajem ne kot strokovnjak, pač pa na osnovi lastnih dosedanjih izkušenj. Prosim vse, ki imajo kakršnekoli pametne predloge, da jih pošljejo v objavo "Dolenjskem listu"; naj se z njimi seznanijo tudi ostali zadrugarji.

Anton Lavriha,
predsednik KZ Velika Loka

Kmetijski svetovalec

Bodočnost mlekarne v Semiču je odvisna od selekcije živine

V preteklih tednih so se razgibale vrste živinorejcev v tudi semiškem okolišu, ki je na splošno poznan daleč naokoli le po svoji žlahtni kapljici. Niso pa redki tudi tisti, ki poznajo ementalški sir — proizvod mlekarne v Semiču. Izdelki tov. Pustavrha prav nič ne zaostajajo za bohinjanskim sirom, mnogi so pa mnenja, da polnomastni sir, ki ga prodaja Semiška zadruga, celo prekaša druge vrste. Bodi temu tako ali drugače, dejstvo je, da mlekarne ni polno izkoriščena in da bi dnevno lahko predelala še skoro dvakrat toliko mleka. Zato ni čudno, da si je semiška zadruga postavila v svoj program tudi selekcijo goveje živine, dvig molznosti krav, vzrejo teliči in bikcev od najboljših odbranih plemenic.

Rodovnikar živinorejsko-seleksijskega odseka pri KZ Semič tov. Kočever Julij, ki je istočasno tudi njen podpredsednik, je pregled in sprejemanje živine po vaseh dobro pripravil. Za tega ali onega Semičana je bilo morda novo, da se je začelo posvečati tudi goveji živini toliko pažnje. Agronom Okrajne zadrugaške zveze iz Črnomlja je zdaj na ta zdat na oni način razložil potrebo in koristnost tega dela. V mnogih vaseh, zlasti na Vrtači in Podrebru, Lipovcu in v Nestoplji vasi, so se sprejemanje v rodovnik razvila v majhne razstave goveje živine, saj so živinorejci prignali na pregled ne samo kравe, temveč tudi njihov naraščaj. Res

je, da je med mnogimi priganimi bilo sprejetih v rodovniško knjigo le malo živali. Matična knjiga KZ Semič je doslej šele tek. šte. 49. Toda niti za to! Začetek je storjen. Živinorejci vedo, da dajejo le živali dobrega porekla dobro potomstvo, vedo, da le od molznih rodovitnih krav lahko pričakujejo ista svojstva. Treba je le, da naraščaj tistih rej, ki so že danes na višini, ne sme mesarju pod nož, temveč da živinorejski odsek KZ poskrbi, da pridejo teliči dobrega porekla v hleve živinorejcev, ki si želijo zboljšati svojo rej.

Začeto seleksijsko delo bo imelo poln uspeh le tedaj, če gospodinjne ne bodo godrnjale, ko bo molzni nadziratelj ugotavljal mlčnost krave. Uspeh bo imelo le tedaj, če bodo živinorejci skrbeli, da najboljši ne bo šlo pod nož. Seleksijsko delo bo uspešno, če bodo vsi rejci gledali, da bodo iz svojih hlevov čimprej odstranili pasemsko mešane, bušam podobne in drugače neodgovarajoče živali. Prav tako pa je že sedaj treba vse najboljše moške živali rediti in jih zlasti prvo leto kar najboljšo krmiti, da v Beli krajini ne bodo plemenili le iz drugih okrajev uvoženi plemenjaki.

Vse kaže, da bo pravilno začeto delo seleksijsko živinorejskih odsekov pri nekaterih zadrugah v Beli krajini jamstvo za splošno zboljšanje živinoreje.

R. J.

Kako bomo povečali naš pridelke

FR. MALASEK

Na VI. kongresu ZKJ je tov. Vukmanovič Svetozar povedal, da je pri nas uporaba umetnih gnojil zelo nizka in da bo treba v naši državi v bodoče proizvajati 500 do 600 tisoč ton umetnih dušičnih in 600 tisoč ton fosfornih gnojil, dočim bomo kalijevega gnojila morali še uvažati. V naših krajih se je že precej razširila uporaba umetnih gnojil, vendar se pri uporabi delajo velike napake (zlasti pri medsebojnem mešanju in pa s tem, da se za določene rastline ne uporabljajo prava umetna gnojila).

Vsi prodajalci umetnih gnojil bi morali vedeti, kako se to ali drugo gnojilo uporablja in bi morali vsakemu nepoučenemu kupcu dati jasna navodila. Na predavanjih se to le bežno tolmači in tudi poslušalci hitro pozabijo.

Nujno je, da pridelamo dovolj hrane in krme ter da se v tem pogledu osamosvojimo in povečamo pridelke toliko, da bo dovolj kruha za vse in da bo ostal še velik presežek za izvoz. To bo mogoče doseči, če bomo izvajali v kmetijstvu vse potrebne ukrepe, ki omogočajo povečanje pridelkov.

Rastline so, kakor ostala živa bitja, navezana na hrano. Nekatera živila prejemajo rastlina iz zraka, druge iz zemlje. Iz zraka sprejema rastlina ogljikovo kislino (tisti plin, ki ga občutimo pri kipenju vina). Metaljnice sprejemajo z delovanjem posebnih gljivic na koreninah iz zraka dušik. Vso ostalo hrano morajo rastline dobiti v zemlji.

Znanstveni poskusi so dognali, da vsaka rastlina potrebuje za svoj razvoj določene snovi, t. j. hrano. Ako le ena teh snovi manjka, rastlina shira. K sreči je večina osnovnih snovi v zemlji dovolj. Štirih prvih, ki so glavne za prehrano rastlin, in sicer dušika, fosforja, kalija in apna, pa je v naših tleh premalo. Vsako leto odvajamo s pridelki iz zemlje veliko redilnih snovi in če jih ne bi stalno nadomeščali, bi se zemlja izčrpala.

Samo z nadomeščanjem odvzetih redilnih snovi moremo preprečiti izčrpanost in zemlji ohraniti njeno rodovitnost. Način, s katerim se to nadomeščanje vrši, imenujemo gnojenje, in sredstva, s katerimi gnojimo, gnojila. Vsaka redilna snov opravlja v življenju rastline svojo nalogo ter je ne moremo nadomestiti z drugo redilno snovjo. Zato je za vsakega poljedelca zelo važno, da pozna nalogo in pomen glavnih redilnih snovi.

Dušik si metaljnice priskrbijo iz zraka. Ostale rastline sprejemajo dušik iz zemlje, kamor ga dovajamo kot sestavni del gnojil, gnojnice ali dušičnih gnojil. Z razkrojem teh organskih snovi se sprošča dušik, katerega potem rastline s koreninami sprejemajo. Dušik povzroča bujno rasto, kar lahko vidimo na mestih, kjer smo močno gnojili z gnojnicjo. Če ga je dovolj, podaljšuje rast, rastline dobijo bujno listje, mnogo

slame in cime in manj zrnja. Z dušikom prebogeno žito zelo poleže, napada ga rada rja. Iz tega je razvidno, da samo z dušikom ne moremo doseči najboljši pridelke.

Fosforna kislina je ravno tako v zemlji kakor dušik, vendar se v manjših količinah. In ravno fosforne kisline največ primanjkuje pri nas, zlasti na travnikih. Fosfor je bitna sestavina kosti, zrna itd. Vpliva zlasti na razvoj stebel in zrnja, žita so odpornejša proti poleganju, zrno je bolj kleno itd. Deluje nasprotno kakor dušik, ker skrajšuje rastno dobo. Pri sadnem drevju vpliva ugodno na razvoj cvetja in kakovost plodov. Za dober pridelok moramo izdatno gnojiti tudi s fosforjem.

Kalij je ravno tako neobhodno potrebna redilna snov. Njegov ugodni učinek najbolje opazimo pri okopavinih, kot so krompir, pesa, korenje, repa itd.

Apno je sicer v vsaki zemlji, vendar je ravno v kraških zemljah v taki obliki, da ni primerno za rastline. Apno v zadostni količini zlasti povoljno vpliva na sestav tal, razkisuje kislo zemljo in je potrebno apnenju posvetiti večjo pozornost.

Navedene redilne snovi dodajamo rastlinam v obliki gnojil, gnojnice in gnojil. Vse rastline imajo posebno možnost sprejemati večje ali manjše množine teh redilnih snovi. Zato ni mogoče po volji eno redilno snov nadomestiti z drugo in dajati ene snovi več, če damo druge manj. Dobro urejeni gnojilni poskusi nam pokažejo, katere redilne snovi potrebuje zemlja v večji ali manjši množini za doseg polnih donosov.

Rastline lahko izkoristijo redilne snovi iz zemlje šele po gotovi spremeni. bi v enostavnejše oblike, ki so topilne v vodi. Le v vodi topilne snovi lahko s pomočjo korenin vrskavajo. V tem oziru nimajo vse rastline enake možnosti izkoriščati posameznih snovi.

(Dalje v naslednji številki)

V vsako hišo Dolenjski list!

Vesti iz zadrugaškega življenja

Zimski kmetijski tečaj

V letošnjih zimskih mesecih so bili prireditelj tečajev v Otočcu, Sentjerneju, Dol. Toplicah, Mirni peči, v Trebnjem in Velikem Gabru. V tem mesecu bodo tečajerji zaključeni. Iz rednih obiskov vseh predavanj na tečajih je razvidno, da so tečajerji potrebni in pahljati moramo vse tečajerje, ki so se zelo redno udeleževali predavanj. Za zaključek bodo tečajerji obiskali nekatere kmetijske obrate v Sloveniji. Udeleženci tečajev v Trebnjem so že napravili izlet v Ljubljano in Maribor, iz Dol. Toplic obiščejo Ljubljano, kmetijsko šolo Sentjerneju in Medlog pri Celju. Kmetijski tečajerji so si s tem utrlj pot do naših kmetovalcev in v bodoče bo tečajerji še več. Posebno potrebni so v Suhu krajini, kjer bo udeležba dobra. Kmetijske zadruga naj bi najboljšim tečajerjem ob zaključku dale manjša darila, kot n. pr. drevesne žaglice, cepilne nože ali kakšno knjigo iz kmetijstva.

KZ Podgrad: Tedenska večerna predavanja so najboljše obiskovana v Podgradu. Imeli so redna predavanja in sicer iz poljedelstva, živinoreje, sadjarstva, živinorejskega zdravstva. Najbolji obisk je bil na predavanju 6. marca, ki se ga je udeležilo nad 120 oseb. Imeli so hkrati dve predavanji in sicer za gospodarje predavanja o živinorejskem zdravstvu, za žene in mladino pa predavanje iz zdravstva. V Podgradu so dani vsi pogoji, da se v bodoči zimski dobi pripravijo zimski kmetijski tečaj.

O branjanju travnikov

Naši kmetje štejejo med običajna spomladanska dela tudi branjanje travnikov. Večina njih še ne ve, da je branjanje zastarelo način nege travnikov in prav nič koristen. Ko so začeli priporočati branjanje travnikov, so mislili, da z brano travniško površino prezračimo, uničimo mahove in pospešimo rast trav, kar pa ne velja.

Na mahovitih travnikih brana malo pomaga. Začasno sicer razredči mah, toda uničiti ga ne more. Travniški mah je posledica kislosti travnika, v tem primeru si pomagamo z apnenjem, ali pa zamočvirjenosti in ga iztrebimo samo z izsuševanjem. Mah se krepko pojavlja tudi na izčrpanih travnikih, tam ga odpravimo samo z gnojenjem.

Res je, da z branjanjem travnikov nekoliko prezračimo, vendar pa pri tem uničujemo rušo; brana razreže predvsem korenine nizkih trav in detelji, ki prepletajo travno rušo. Nizke trave in detelje pa so na vsakem travniku prepotrebne, ker zgoščujejo rušo ter povečujejo in izboljšujejo pridelok. Po rednem branjanju pa nizke trave in detelje izginevajo s travnikov.

Z močnejšim branjanjem na travnikih pravzaprav okopavamo plevele in pospešujemo njih rast. Na takih travnikih se močno bohotijo pirična, regrat, marjetica, tropotec in drugi pleveli.

Krtine poravnamo na travniku z vlačjenjem; če nimamo vlač, si pomagamo tako, da brano obrnemo in obtežimo.

Kadar travnik gnojimo s kompostom ali umetnimi gnojili, je dobro, če ga prevlečemo z njivsko ali travniško krtačo. Če krtače nimamo, potem brano ali vlačo prepletamo s trnjem in večevjem ter travnik prevlečemo.

Da je branjanje travnikov škodljivo, potrjujejo številni polkusi, zato ga moramo opustiti. Brano uporabimo na travniku edinoole takrat, kadar travnik dosejemo.

Naše travnike moramo izboljševati predvsem z gnojenjem (kompost, apno, umetna gnojila), s pravilno košnjo, ki se menjuje s pašo, in z namakanjem, kjer je mogoče. O vsem tem bomo še pisali.
Ing. Rado Lizner

Ukrepi za dvig živinoreje

Živinorejo moramo zaradi njene vsestranske koristi šteti pri nas za najvažnejšo gospodarsko panogo. Glavni delež pri tem ima govodoreja, ne smemo pa podcenjevati važne vloge, ki jo ima, zlasti v novomeškem okraju, prašičereja. Živina nam daje mleko, mast, meso, volno, razne odpadke za industrijo, poleg tega pa ceneno vprežno silo za obdelavo polja. Tu je mišljena volovska vprega, ker je pri nas zaradi maloposestniških razmer vzdrževanje konj zelo drago. Konj namreč zahteva boljše hrano, s starostjo izgublja na vrednosti, dočim vol postaja težji in vrednejši. Vprašanje vzdrževanja konj na malih posestvih bo vsak dan bolj pereče in bo marsikateri kmetovalec opustil konje, ker so za obdelavo samo nekaj ha površin predragi.

Živina uporablja za svoj prirastek in proizvode krmo z velikih površin. Iz te manjvredne krme, ki jo pridelamo na travnikih ali košencah, nam govodo daje zelo važne osnove za prehrano — mleko, meso, loj, mast. Poleg tega nam daje živina gnoj, ki je osnova za uspevanje poljskih pridelkov. Ravno zaradi gnojja je živinoreja osnovna panoga za poljedelstvo, sadjarstvo in vinogradništvo.

sena, ki ga pridelamo na 15.000 ha travnikov in košenec ter na okrog 10.000 ha pašnikov, ki pa so delno že pogodeni ali pa močno zaraščeni z grmovjem. Poleg te krme je na razpolago še pridelok krme na njah in pridelok krmnih okopavin za prašiče. Upoštevalo je stanje površin, ki služijo pridelovanju krme, je razvidno, da nimamo na razpolago travnikov z dobro zemljo, ker so vse boljše lege zaradi goste naseljenosti pokrite z njivami. Poleg tega so boljše lege v ravninah ob rekah in potokih izpostavljenе poplavam in je pridelana krma kisla. Brez izboljšanja sedanjega stanja travnikov in pašnikov ne moremo v bodoče računati na večjo proizvodnost živine, še manj na povečanje števila.

Sedanje število živine je z ozirom na pridelok krme previsoko, ker živine ni možno zadovoljivo prehraniti. Živina na splošno strada. Zaradi podhranjenosti živine bodisi goveje kakor tudi prašičev je gospodarski učinek slab in ne pokriva visokih stroškov, ki jih imamo z njo. Živina preveč strada kot n. pr. letošnja zimo. Posledica tega je slab prirastek na živi teži, manjše število rojstev, manj mleka itd.

Površin za vzrejo živine imamo dovolj. Če hočemo v bodoče izboljšati stanje v živinoreji, bo potrebno uresničiti celo vrsto ukrepov. Vsak živinorejec se mora zavedati, da bo njegov naj-

večji in najbolj zanesljiv dohodek prav živinoreja, pri poljedelstvu pa krompir.

Sedanje stanje sadnovnikov in vinogradov nam kaže, da bo preteklo še več let, da bomo imeli od teh panog kaj prida dobička. Možnosti dohodkov iz gozdarstva so zelo omejene, ker so gozdovi izčrpani in jih je površinsko premalo.

- Ukrepi, ki jih bo treba v prihodnjih letih izvršiti, so v grobem naslednji:
 1. Organiziranje vseh živinorejcev v živinorejskih odsekih splošnih kmetijskih zadrug ter prodaja živine in proizvodov preko zadrug.
 2. Preskrba z dobrimi plemenjaki, vzreja plemenskega naraščaja.
 3. Odbira živine in molzna kontrola.
 4. Ureditve hlevov po higienskih predpisih.
 5. Ureditve gnojšč, gnojničnih jam in pravilno ravnanje z gnojem.
 6. Preusmeritev njivskega kolobarja v cilju povečanja deteljišč in opustitev poedinih manj donosnih rastlin.
 7. Povečanje setve ozimnih, jarih in strnišnih krmnih rastlin, ureditev silosov.
 8. Oskrba travnikov in pašnikov — gnojenje in čiščenje.
 9. Izvedba večjih in manjših regulacij in melioracij — odvod odvisne vode in ev. namakanje.
 10. Izobrazba kmetovalcev v kmetijskih šolah, zimskih tečajih in predavanjih.
 11. Zadostna prehrana živine, zdravstvena zaščita, preskrba z rudninjskimi snovmi (kostna moka, sol itd.).

12. Zgraditev mlekarne v Novem mestu.

Kaj naj se izvrši in kako v smislu navedenih predlogov, bom v naslednjih člankih pojasnil, upoštevajoč sedanje stanje na področju okraja Novo mesto. OV

Iz naših zadrug

Medzadrugaški živinorejski odbor v Novem mestu zadrugaški odsek KZ: Novo mesto, Šmilhel, Smolenja vas, Brusnice, Stopiče, Birčna vas, Prečna, Straža, Dol. Toplice in Otočec. Na sestanku 11. januarja so izdelali in potrdili pravilnik o nalogah medzadrugaškega odbora. Postavljen je bil tudi molzni nadzornik, z januarjem pa so pričeli z redno molzno kontrolo. Razpravljali so o vseh perečih vprašanjih živinorejske živine preko živinorejskih odsekov, o organizaciji medsebojne pomoči pri nesrečah pri živini itd. Na področju tega odbora je najboljša živina glede pasme in kakovosti. Izoblijanje kakovostnega stanja bo mnogo pripomogla tudi postaja za umetno osemenjevanje s sedežem na Grmu, ki bo leta urejena.

Za sektor Sentjernejsko-Kočejan je bil medzadrugaški odbor ustanovljen 30. jan. t. l. Člani medzadrugaškega odbora so sledeči živinorejski odseki: Sentjerneju, Vrhopolje, Dobrava, Skočejan in Smarjeta. Medzadrugaški odbor je postavil molzno nadzornika in si zadal med ostalimi nalogami tudi za to področje važne naloge: ureditev skupnih pašnikov v Dobruški vasi, Mihovci in Sentjerneju. Ti pašniki so zamernarjeni, ker se na njih smatrajo kot sobinski. Vsakdo lahko pase živino, nihče pa ne skrbi za vzdrževanje in izboljšanje! Ureditve teh pašnikov bo zelo koristila razvoju živinoreje na tem področju.

Medzadrugaški odbor v Trebnjem zadrugaški odsek KZ: Trebnje. V tem področju so začeli resneje odkupovati živino preko živinorejskih odsekov in imajo redno molzno kontrolo vseh krav, ki so bile sprejete v rodovnik.

Dol. Toplice. Na sestanku živinorejskega odbora 1. febr. t. l. je bil ustanovljen živinorejski odsek. Vsi prisotni živinorejci so takoj pristopili kot člani. Po predavanju o stanju živinoreje in predlogih za izboljšanje so se zedinili, da čimprej uredijo vprašanje skupnih pašnikov, ki so sedaj zamernarjeni. Dan je bil ponovni predlog glede krojenja stelnikov, ker bi na ta način pridobili lepe površine za obdelavo. Za člane živinorejskega odbora so tudi naročili vagon otrobov.

Stopiče. Tudi v Stopičah so tedenska predavanja ob vsakotrednih udeležbi. Imeli so še predavanje iz živinoreje in sadjarstva. Predavanja se bodo vršila še naprej.

Straža. Na pobudo živinorejskega odbora je bil izvršen pregled vseh krav in telic na jalovost. Stroške za pregled je članom živinorejskega odbora plačala KZ. Ravno tako je KZ nabavila vsem lastnikom rodovitnih krav brezplačno otrobo. Predavanja o živinoreji dne 8. februarja se je udeležilo 66 živinorejcev. Lepa udeležba je dokaz, da je delo živinorejskega odbora dobro in da živinorejci zaupajo njegovemu delu.

Deor. V Suhu krajini do sedaj še niso bili ustanovljeni živinorejski odseki. Na pobudo KZ Dvor je bil 1. februarja sklican sestanek živinorejcev. Po predavanju veterinarja Siokana in Ing. Lincnerja o živinoreji in prehrani živine so se živinorejci zedinili, da čimprej živinorejski odsek živinoreje in najvažnejša panoga Suhu krajine je in zaradi tega nalogo, da tudi v ostalih krajih poljubi delo živinorejskih odsekov. Dela na izoblijanju živinoreje bo v tem predelu dovolj.

Podgrad. Na pobudo KZ Podgrad so vsak teden strokovna predavanja iz posameznih panog kmetijstva. Do sedaj sta bili že dve predavanji in sicer iz živinorejskega in sadjarstva. Udeležba na predavanjih je zelo številna in si želja, se z več strokovnih predavanji. Na ta način si želijo kmetovalci pridobiti strokovno podlago iz kmetijstva. Dela za izboljšanje kmetijstva bo tu še dovolj, ker so težki pogoji zaradi slabe rodosti zemlje.

Kočevarje

Turistično lepševalno društvo je izposlovalo propagandne filme ter nudilo s tem šolski mladini kakor tudi odraslim lepo in koristno razvedrilo. Popoldan je bila nabito polna kino dvorana in bo treba drugič misliti na ločno izvajanje programa za osnovno šolo in gimnazijo. V filmu so bili mladini prikazane lepote krajev ob Soči, Postojnske jame, razni narodni običaji in gospodarstvo ter smučarske prireditve v Planici. Otroci so se tako uživali v izvajanju, da jim je pri smučskih skokih zastajal dih. Zvečer je bila predstava za odrasle. Obisk je bil še kar zadovoljiv, bil bi pa gotovo večji, ako bi predvajali kakor tujo filmsko plažo, ker je bil pa domači film, je ostalo pet velikih filmskih 'izvedencev' doma. Za uvod je gov. Jože Zagar, predsednik društva, pozval vse prisotne, da vstopijo v turistično društvo, katerega namen je odkrivati prirodne lepote domačih krajev, kazati pa svojemu članstvu tudi lepote vse domovine, kar priča ravno ta propagandna predstava. Vsi prisotni so bili s programom zadovoljni. Društvo bo prirajalo stalno take propagandne prireditve.

Ker sem še mlad, sem hotel videti svet, je rekel pred okroglim sodiščem v Mariboru Jeglič Adolf, znani kočevski 'Džoni'. Za ta nameravani pogled v svet preko avstrijske meje bo sedaj 14 mesecev gledal skozi mrežo v domače nebo. Da mu ne bi bilo dolg čas, je nameraval vzeti s seboj tudi ženo, ki bo sedaj tudi 8 mesecev premissljala, da je le najboljše spoštovati zakone. To naj bo opozorilo vsem tistim, ki so še danes tako naivni in mislijo, da je edina rešitev iz lenobe pobež preko meje.

8. marec v Šentjernej

Ta dan sta bili kar dve prireditvi, ki sta poudarili vlogo naših žena. Prva je bila odlična akademija, ki jo je v polni dvorani pripravila šolska mladina na čast naših žena. O pomenu praznika je govorila predsednica AFŽ Karolina Gašpir. Na programu je bilo kar 14 točk. Vsi, od otrok vrtca do dijakov IV. gimnazije, so izrazili svoje ljubezen v pesmih, deklamacijah, rajalnih nastopih, folklornih plesih, pevskih točkah in igrich. Vsi nastopajoči so se zelo potrudili. Najlejša pa je bila igrich 'Čudovito darilo', ki jo je s svojo znano spretnostjo pripravila tov. Tončka Škerietova. Naši mladi igralci so jo imenito podali. Pri tej točki je nastopila tudi prava živa papiga, ki so nam jo posodili Pleterski. Stara je baje 103 let. Takega 'sigralca' si ne morejo privoščiti povsod. Kako smo jo spravili v Šentjernej, kako smo se zanj bali, ker sprva ni hotela jesti itd., to je poglavje zase.

Občinski ljudski odbor MIRNA PEČ Stev 1871-38 Na podlagi 15. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS št. 19-88/32) in na predlog občinskega odbora Zveze borcev v Mirni peči, izdaja občinski ljudski odbor Mirna peč

ODLOK

o razglasitvi 16. (šestnajstega) marca za občinski ljudski praznik občine Mirna peč.

16. (šestnajstega) marca 1942. leta je iz vasi Mirna peč in okolice odšla prva večja skupina prostovoljcev v partizanske čete in oddode, kar pomeni, da je naše ljudstvo bilo že takrat množično seznanjeno s cilji narodnoosvobodilnega boja in je bilo v celoti pripravljeno za lastni in začetki boj skupno z narodno Jugoslavijo za osvoboditev izpod fašističnih okupatorjev. Zato izdaja Občinski ljudski odbor Mirna peč tale odlok:

- 1. člen 16. (šestnajsti) marec se razglasi za občinski ljudski praznik občine Mirna peč. 2. člen Ta odlok velja od dneva objave na oglasnih deskah Občinskega ljudskega odbora in v 'Dolenjskem listu' v Novem mestu. Smrt fašizmu - svobodo narodu! Mirna peč, dne 28. februarja 1958. Franc Štiko, I. r. Predsednik

Namizni tenis

TVD 'Partizani' (N. m.) : Garazon N. m. 6:3 V nedeljo dopoldne je bil v Domu JLA tradicionalni dvoboj med ekipama TVD Partizani in Garazona Novo mesto. Za ekipo Partizana je uspešno igral Janez Rustija, ki je z lepo igro dosegel za domače moštvo dve točki. Posebno se je odlikoval Samo Medić, ki je premagal vse tri nasprotnike. Posebno lepo igro je pokazal, ko je igral z najboljšim članom ekipe JLA Kodrnja, katerega je čele po ostri borbi za vsako točko premagal. Posamezni rezultati: Medić : Skornjak 2:1, Goljak : Zurič 2:0, Rustija : Kodrnja 0:2, Medić : Zurič 2:0, Doljak : Kodrnja 0:2, Rustija : Skornjak 2:1, Medić : Zurič 2:0, Doljak : Skornjak 2:1, Rustija : Zurič 2:0. Prvoimenovali so člani TVD 'Partizani' Novo mesto.

Turnir za mestno prvenstvo

Sahovski turnir za prvenstvo Novega mesta je X. XI. in XII. kolom prešel v drugo polovico. Borba za boljše mesta se zaostrova, izločkovalec je vodilna grupa, ki bo verjetno imela glavno besedo pri določitvi mest na vrhu tabele. Za vodilnega Šilo lahko z gotovostjo trdimo, da bo svojih prvenstvo, saj ima v točkah precej prednosti. Po treh zaporednih zmagih v zadnjih kolih nad Sodikom, Medicom in Verbičem je Škerlj prevzel drugo mesto in potisnil Sitarja na tretje. Primo je na IV. mestu, ker je v zadnjem tednu odigral samo eno partijo (remi s prof Erzenom), vendar ima zaradi majhnega števila izgubljenih točk največ možnosti za osvojitve drugega mesta. Stanje na tabeli po XII kolu je naslednje: Šila Mitja 12,5 (iz 15 partij), Škerlj Tone 9,5 (iz 12 partij), Sitar Slavko 8 (iz 10), Primo Jože 6,5 (iz 8), major Vujošević 6,5 (iz 14), Medić Samo 4 (iz 13), prof. Eržen 5 (iz 6), Sodik Danjan 5 (iz 10), Kotnik in Skrabl po 4 točke, Kastelic in Skok 3 točke, Verbič, Iva-

IZ NAŠIH KRAJEV

Žene Bršljina ob 8. marcu

Mednarodni praznik žena so slovensko proslavile tudi žene terena Bršljina. V dvorani zadružnega doma so priredile uspelo akademijo. Zenski pevski zbor pod vodstvom tov. Avgusta Miriča se je prvič predstavil in zapel štiri lepe pesmi. O pomenu 8. marca je govorila tov. Angelca Pretnarjeva, Marica Pretnarjeva pa je recitala Jana Severja 'Slovenski materi'. Veselo je prisoten in žel veliko priznanja mladi tamburaški zbor društva 'Svoboda', ki je pod vodstvom tov. Franca Vovka zaigral venček partizanskih pesmi in nekaj poskočnih valčkov. Dve pionirki in pionirček so v imenu pionirske organizacije in društva prijateljice mladine čestitali ženam in se jim zahvalili za vso skrb. Tov. Pretnarjevi in predsednici AFŽ Julki Pavličevi so poklonili cvetje. V imenu društva 'Svoboda' je ženam čestital tov. Avgust Jazbinšek in jim poklonil lep kip, za zaključek pa je moški zbor 'Svoboda' zapel štiri lepe pesmi.

Po akademiji so bili vsi navzoči povabljeni v sindikalno dvorano železnice, kjer se je razvila prijetna zabava. Nad vse prisrčno so bile pogočene partizanske materi in žene: Prešernova mama, ki ji je v NOV padel sin, Kirnova mama, ki je izgubila moža in sina, Pavla Campa, ki so ji moža ubili belogardisti, Zidarjeva, ki je tudi ostala vdova, Sitarjeva mama, kateri je padel sin, in še druge. V imenu Zveze borcev se je junaškim ženam

Pri tej lepi prireditvi je občinska organizacija AFŽ lepo pogostila žene in materi padlih, da se je vsaj malo oddaljila tistim, ki so morale dati svoje najdražje za svobodo in srečo nas vseh. Isti dan je privabila druga prireditve nad 1500 obiskovalcev na razstavo zimske kmetijsko-gospodarske šole. — Solo na trgu so prireditelji kar vso zasedli. V eni učilnici je posestvo Struga imelo svoj prostor s konservirano zelenjavo, semeni, jajci, maslom, posnemalniki in drugimi pripravami in literaturo. Naši mladi sadjarji pa so na razstavljenih modelih pokazali vse vrste cepčenja. Grafikon na steni je prikazal uporabo umetnih gnojil. Tu so predavatelji dajali obiskovalcem potrebne informacije.

V prvem nadstropju so nam v eni učilnici pokazali kuharske proizvode, ki so jih učenke izdelale pod skrbnim vodstvom tov. Anice Somrakove. Tu je bilo 'vsake sorte' dobrot, ki pa vam jih ne bom našteval, da vas ne bo preveč skominalo. Krasno! Tu je imel svoj kotiček tudi naš zdravnik dr. Juliče Saje, ki je prikazal higijensko in nehygiensko hranjenje dojenčka ter slike in knjige, ki obravnavajo ta važni problem.

V drugi učilnici pa smo videli novo bogastvo: vse polno ročnih del, ki so jih napravile učenke po navodilih učiteljice Marice Drašlerjeve. Od rokavic, nogavic, 14 pletenih jopic, do prtov in prtičev, blazinic in ne vem še česa, si videl, kaj vse zmore pridna ženska roka. Vse je bilo res lepo in lahko rečemo, da je razstava odlično uspela.

Iz Dobrave

Pretekli teden je učiteljstvo šentjernejskega sektorja obravnavalo v Dobravi zelo važen problem — predloge za nove učne načrte osnovnih šol, od nižje in višje organiziranih. Razprava je bila zelo plodna; učiteljstvo je prepričano, da bodo merodajni krogi zdravne predloge upoštevali.

Zdinja vas je dobila elektriko

Tudi v Zdinji vasi nam je 24. februarja po dolgem času in napornem delu končno zasvetila električna luč. Imeli smo precej potov in truda, toda vse smo premagali. V prvi vrsti se zahvaljujemo ljudski oblasti, ki nam je pri tem delu veliko pomagala z denarnimi sredstvi. 1. marca smo imeli slovesno otvoritev, katere so se udeležili številni prebivalci naše vasi in okolice ter pionirji osnovne šole iz Trške gore. Prišli pa so tudi delavci DES-a iz Novega mesta. Ob tej priložnosti je tov. Breščak imel lep govor. Za poštvovalno delo in pomoč pa se zahvaljujemo tudi predsedniku občine tov. Blažiču in odbornikom Rifliju in Rozmanu. Toliko za danes, kadar pa bomo spet kaj naredili, se bomo oglasili v našem priljubljenem tedniku 'Dolenjskem listu'!

netič in major Cvetojević pa imajo dve in pol točki itd. Turnir se nadaljuje. Redna kola se odigravajo vsak torek in pretek ob 20. uri in v nedeljo ob 9. uri dopoldne v Mestni kavarni.

Turnir četrtokotnogornikov

Turnir četrtokotnogornikov na novomeški gimnaziji je v teku. Zaradi bolezni Japlja je vodstvo na tabeli prevzel Zoran Ljina, ki je kandidat za osvovitelj III. kategorije. Poleg Ljine so kandidati za ta naslov in za prva mesta še Japelj, Golobič, Tražnik, mogoče pa še Dejpek. Po nepopolnem VII. kolu je vrstni red na tabeli naslednji: Ljina Zoran 5,5 (iz 7), Japelj Miha 4,5 (iz 6), Kruljica Jože 3,5 (iz 6), Tražnik in Golobič 3 (iz 5), Dejpek 2,5 (iz 4), Čerček 2,5 (iz 6), Lovko 2 (iz 5), Kožuh 1,5 (iz 4), Vujošević in Picek 1 točko in Pinter brez točke.

zahvalil tov. Jazbinšek. Veliko priznanja je žel tov. Rudi Mraz, ki je občuteno zapel pesem 'Talcem', Rezka Kožarjeva in Rudi Hrvat in pa sta zapela primorsko pesem 'Mati piše padlemu sinu'. Marec, praznik vseh naprednih žensk, naj obudil spomin na ogromne žrtve premaganja naših junaških partizanskih mater in žena in nas zbližal z borbenim duhom naših žena. M. V.

Stopiče

V nedeljo 8. marca je dramatska skupina KUD Stopiče uprizorila veseloigro 'Krapic'. Igra se pričela s precejšnjo zamudo, toda vseeno je zadovoljila številne gledalce. Igra je bila

Šmihel pri Novem mestu

Clani ZKS na področju občine Gotna vas so imeli v Domu ljudske prosvete v Šmihelu konferenco, kjer so razpravljali o novi politični situaciji, o VI. kongresu ZKJ in analizirali uspehe občinskega komiteja v preteklem letu. Pri tem so nakazali naloge ter izvolili nov občinski komitej. Ta je sestavljen iz najbolj delavnih članov občine s tov. Francem Medletom na čelu. Na konferenci sta bila zastopnika okrajnega komiteja ZKS tovariš Miha Počervina in Tone Pirč, ki sta aktivno posegla v razpravo. Konferenca je potekala živahno. Zelimmo le, da bodo sprejete naloge v celoti uresničene, kar je odvisno od članov, odnosno osnovnih organizacij samih.

Pododbor rezervnih oficirjev, ki obsega občinski LO Gotna vas in Brusnice, je imel svoj letni občni zbor.

V nedeljo bodo zaključili splošno izobraževalni tečaj tudi v Gabrju na Gorjančih

Pokazal je, da je bilo delo pod vodstvom novega odbora, ki so ga člani postavili pred nekaj meseci, poživiljen. Bilo je več uspešnih predavanj, ki so jih imeli aktivni pripadniki JLA in katerih so se člani udeleževali v lepem številu. Predsednik novega odbora je tovariš Stanko Kobler iz Gotne vasi.

Praznik borbenih žena 8. marca so članice AFŽ prav lepo proslavile. V polni dvorani Doma ljudske prosvete v Šmihelu se je govoru tovarišice Grosove o pomenu tega dne razvil pester kulturni spored, ki so ga izvajali cibalbenki iz otroškega vrtca, pionirji osnovne šole, mladinci-učiteljstveniki in gojenci tukajšnjega dijaškega doma. Vse točke sporeda so bile dobre, pesmi ubrano zapete, vse to pa je še poživljal nastop folklorne skupine. Na dan pred praznikom so skupine pionirjev obiskale vse žene, ki so v času NOB izgubile svoje može in otro-

Podturen

Nemški okupator je med drugim uničil tudi Gasilski dom in motorno brigadno, letni občni zbor društva pa je pokazal, da bodo tudi te rane kmalu zaceljene. Lani je bil v grobem stanju dograjen velik Gasilski dom v dvorani in trgovskem lokalom, društvo pa je dobilo tudi motorno brigadno, katero mu je poklonila okrajna gasilska zveza. Letos nameravajo dokončati Dom in nakupiti vsaj še 300 m cevi. Lani je imelo društvo 21 mokrih, 6 suhih vaj in 5 prireditev. Sodelovalo je pri gašenju dveh požarov; med letom je bilo sprejetih tudi osem novih članov.

Ljudska univerza v Črnomlju

Letošnjo zimo vodijo v Črnomlju ljudsko univerzo profesorji črnomske gimnazije. Ljudska univerza si je zadala nalogo, da seznanjeni poslušalci z raznimi vprašanji na področju znanosti, vendar pa je bilo dostoj za ta predavanja malo zanimanja. Obiskovalci so po večini dijaki črnomske gimnazije, vendar je tudi med prebivalstvom nekaj starih obiskovalcev, ki pa bi jih lahko prešli na prste. Posebno lep program je imela Ljudska univerza v 'rednu knjige'. V srek je predaval dr. Mišelčič o boleznih srca. Poslušalci so mu z zanimanjem sledili. Ob koncu tedna knjige so dijaki črnomske gimnazije v okviru Ljudske univerze priredili program, ki je obsegal življenje in delo pesnika Franceta Prešerna. —nič. Mestni aktiv mladine v Črnomlju je pod vodstvom tov. Adamič in s pomočjo tov. Klemenca, Pezdiroca L. nekaterih drugih kolegic z lutkovnim tečajem. Mladinci so sami napravili lutke in vse ostalo. V nedeljo 8. februarja dopoldne je bila premiera 'Zogice Marozice'. Dopoldne je bila predstava za otroke, ki so jo gledali z velikim navdušenjem za odrasle pa je bila večerna predstava. A. K.

Zbure

Redni letni občni zbor gasilskega društva je pokazal lep napredek organizacije v kratkih letih njenega obstoja. Imamo že motorno brigadno, ki nam jo je podarila okrajna Gasilska zveza, imamo nad 100 metrov cevi, voz na peresa, 12 delovnih in 7 paradnih oblek ter precej gradiva za gradnjo gasilskega doma. Navzile temu pa blagajna ni popolnoma suha. Upamo, da nam bo šla ljudska oblast tudi pri graditvi doma na roko. Sklenili smo, da v našo organizacijo vključimo tudi žene, ki kažejo veliko volje za to; izvolili pa smo tudi načelnika za pravo, ker je od sedaj to delo spalo. Pričakujemo od tov. Jožeta Novšaka, ki smo mu zaupali to nalogo, da jo bo tudi uspešno izvajal.

Načrti novomeške kino sekcije

Lani novembra je Radio-klub Novo mesto prevzel od Okrajnega odbora Ljudske tehnike kinoprojektor za ozki trak. Ta projektor, ki je last svetovnega kinoprojektorja pri OLO Novo mesto, je ležal neuporabljen v sindikalnem domu že dve leti. Radio-klub se je obvezal, da bo očistil in popravil aparat ter imel z njim redno predstave v območju Novega mesta.

Res so člani Radio-kluba in še nekaj mladincev usposobili projektor in sedaj že predvajajo filme po naših šolah. Obenem pa je tovariš Tone Roštan pričel s predavanji o kinematografiji, ki jih redno obiskuje 18 tečajnikov. Tako imamo zagotovljene redne predstave po naših šolah, saj bodo ti fantje opravljali dežurno službo pri projektorju, ki je danes uporabljen samo za neme predstave, skuhali pa ga bodo čimprej uredili za zvočno predvajanje. Zelja vseh članov krožka pa je, da bi si čimprej nabavili filmsko snemalno kamero in začeli sami proizvajati filme. Lete bi dali razvijati v Zagrebu. Tako bi lahko posneli dokaj poučnih filmov in filmov iz prelepe Dolenjske. Suovi je menda dovolj. Mogoče bi se tudi Novomeščani sami radi videli na platinu. Kinokrožku je Svet za kulturo in prosveto obljubil znatno pomoč, želimo pa, da novoustanovljeni sekciji pomagajo tudi nekateri novomeški podjetja, ki imajo možnost. Saj bi kino-sekcija na primer s filmi lahko delala zanje odlično reklamo.

Pri vsem tem pa je nastal nov problem. Vešah je bilo potrebno, da bi šla novomeška Razglasična postaja tudi na teren, realno ob volitvah za propagando ali za ozvečitev na raznih manifestacijah in prireditvah po okraju. Tuda skoraj nikoli ni bilo mogoče dobiti prevoznega sredstva. Razmišljali smo o avtomobilu, ki bi bil postajal stalno na razpolago, toda ostalo je samo pri razmišljanju. Sedaj pa, ko bo treba iti s kino-projektorjem predvajati na teren, rešimo v sicerjani ali kam drugam, to brez prevoznega sredstva nikakor ne bo mogoče. Treba bi bilo zagotoviti katšen multovorni avtomobil, v katerega bi namestili agregat z generatorjem, ojačevalce, radio in kino-projektor, na stroho pa pritriliti zvočnike. Ta avto bi torej služil Razglasični postaji in kino-sekciji, v prostem času pa bi ga lahko Svet za kulturo in prosveto uporabljal za

Loški potok

Zadnjega roditeljskega sestanka se je udeležilo okrog sto ljudi, kar je dovolj lep dokaz, da se starši zanimajo za vzgojo otrok. Po referatu šolske upraviteljice tov. Mete Lesar se je razvila živahna razprava o metodah vzgojnega dela in o boljših povezavi med starši in šolo. Večina staršev je med drugim predlagala kot vzgojno sredstvo šibo, kar pa smatramo, da ni način vzgoje. Vse prej kot šibo moramo uporabljati druga sredstva, kot so prepričevanje in lepi vzgledi. Tudi moralna vzgoja bo pripomogla k izboljšanju vzgojnih sredstev.

Domače kulturno umetniško društvo je imelo letni občni zbor in je pregledalo dosedanje delo. Dočim sta igralski družini, to je igralrska družina odraslih in pionirska dobro izpolnjevali svoje poslanstvo, so zaradi nesloge med člani razpadi pevski zbor, folklorna skupina in tamburaški zbor. Sprejet je bil sklep, da se ustanovi igralrska družina še v Malem logu. Obnovi se tudi pevski in tamburaški zbor in folklorna skupina. Dober je pionirski pevski zbor, ki ga vodi učiteljica tov. Vera Fieko, prav tako pa tudi pionirska folklorna skupina pod vodstvom učiteljice tov. Angele Lovšin. Lepe uspehe je dosegla tudi ljudska knjižnica, od kar jo vodi učiteljica Neška Lesar. Skrbi za dotok novih knjig, izloča stare, ki niso več primerne ter priporoča vsem dobro knjigo. V Retjah imajo celobralne večere, ki se jih udeležujejo stari in mladi. Dva tečaja ročnega dela sta prav tako uspeh poštvovalnega prizadevanja tovarišice Neške Lesarjeve, in sicer na Hribu in v Travniku. Dvakrat na teden po šest ur je trajal skozi štiri mesece vsak tak tečaj, vedno pa je bilo dovolj ukaželjnih mladink in žena. K. D.

Šentjernej

Na decembrskih volitvah so bili izvoljeni v novi občinski LO Šentjerneji sledeči tovariški:

Majzelj Dodo, gostilničar iz Šentjerneja, ki je bil na prvi seji izvoljen za predsednika občinskega LO. Kusičan Stanko, mali kmet iz Šentjerneja, ki je bil na prvi seji izvoljen za predsednika Sveta za gospodarstvo. Koretič Tone, mali kmet iz Roj, izvoljen za predsednika Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Retej Jože, mali kmet iz Ostroga; Strojnik Terezija, gospodinja iz Grobelj; Cimerman Jože, srednji kmet iz Dol. Stare vasi; Črtalič Jože, tesar iz Rakovnika; Junkar Franc, mali kmet iz Drbe; Vide Jože, sin srednjega kmeta iz Zvabova; Pavlič Jože, mali kmet iz Vratna; Kos Jože, gostilničar iz Strauja; Potočar Jernej, sin sred. kmeta iz Goranjega Vrhpolja; Bratkovič Anton, delavec iz Cerovega loga; Jakse Anton, zadružnik iz Orehovice; Piletič Franc, sred. kmet iz Loke; Junec Franc, sred. kmet s Pristave; Radešek Anton, mizar iz Hraščja; Andrejčič Martin, sin sred. kmeta iz Dol. Mokropolja; Piletič Karel, sred. kmet z Gor. Gradišča; Bolih Janez, mali kmet iz Praproč; Jerele Jernej, sred. kmet iz Cadrja; Zagore Franc, mali kmet iz Dol. Maharova; Pavin Martin, sred. kmet iz Gor. Brezovice; Tomžič Anton, sred. kmet iz Zameškega in Rabzelj Jože, mali kmet s Hrvaškega Broda.

Na drugi seji občinskega ljudskega odbora so odborniki razpravljali predvsem o ureditvi samega trga. Sklenili so, da bodo v bližnji bodočnosti sitali upravno poslopje na trgu in postavili spomenik padlim borcem iz NOB. Nadalje so sklenili, da bodo gradili živinorejski ambulantno in osmenjevalnico za govejo živino. Uredili bodo tudi cesto Šmarje čez Gor. Vrhpolje, Cerovega loga do Orehovice. To delo se je že začelo in bo čista do aprila dostopna tudi za avtomobilski promet.

»NOVOTEKS« Tekstilna tovarna Novo mesto 1888

verzirano korespondentko

z znanjem stenografije in strojepisja, ki naj poleg strobrhavskega jezika obvlada vsaj še en tuj jezik. Lahko je tudi mlajša sposobna moč s krajšo prakso.

razne prevoze. To so pravzaprav bolj 'gradovi v oblakih' prav pa je, če posvetimo ljudski tehniki, ki je v Novem mestu nekako zamrla več pozornosti. M.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA: Od 13. do 16. marca: ameriški film 'Veliki valček'. Od 17. do 19. marca: angleški film 'Mala balerina'. Od 20. do 23. marca: ameriški film 'Zmaga nad temo'. KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA: Dne 14. in 15. marca: francoski film 'Praznik'.

Oglasi

IZGUBIL SEM uro na poti Novo mesto — Zablj vas. Vrniti jo proti nagradi na upraviteljsko.

PRAVO KAVO kupimo po ugodnih cenah — Mestna kavarna, Novo mesto, Glavni trg (bivša kavarna Smola).

KUPIM rabljen emajliran štedilnik (levi). Ponudbe z navedbo cene pod »študentske« na upravo lista.

PREKLIC

Ker je moja heč Sime Marija, stara 23 let, iz Malega Cerovega slaboumna, prosim, da od nje nihče ne kupuje niti ji prod. da ne ubede za njo plačnik.

Mati Marija Šusteršič

Sporočamo vsem sorodnikom in znancem, da nas je 6. marca za vedno zapustila zlata mamica, žena in sestra

PIRC ANA, roj. Udvarc, iz Vrhpolja pri Šentjernej

Hkrati se zahvaljujemo vsem, ki so prinesli večje in cvetje in so spremlili na zadnji poti. Zalužič: moj Anton, otoci Tone, France, Marija, Tončka, brata in sestra

Pred sklepom zdravstvenih tečajev Rdečega križa

Tečaj za zdravstveno prosvetljanje ženske mladine, ki jih je Rdeči križ po vsej Jugoslaviji organiziral, sedaj zaključuje svoje delo. Doslej pri nas še nikdar ni bilo tako velikopotezne akcije za izobraževanje ženske mladine. V 18 let stara dekleta so obiskovala predavanja in praktične vaje iz splošne higijene, higijene žene in matere, nege dojenčka, prve pomoči in protiletalske zaščite. Ti tečajji so bili prava šola za našo žensko mladino, saj so se dekleta učila in naučila, kako je treba delati in živeti, da ostanemo zdrave njihove družine in vse ljudstvo.

Zdravje spada med naše največje dobrine. Tega se je naš narod še bolj kot drugi narod št pred stoletji zavedal, saj je beseda zdrav prišla naravnost v pozdrav. Pravimo: »zdravo, pozdravljen, nazdravi mu, pozdravljamo vas« itd.

Tovarišice! V začetku ste z nezaupanjem gledale na te tečaje, češ da boste nosile puške, da boste šle v vojsko itd. V razmeroma kratkem času je pretežna večina spoznala resnico in z veseljem hodila na predavanja. Prepričan sem, da bi na vprašanje, ali je prav, da ste obiskovale te tečaje, odgovorile, da ste z njimi zadovoljne in da bi v bodoče hodile na taka predavanja, čeprav ne bi bila obvezna, saj so se dekleta v Gaberju pod Gorjanci kar težko razšla. Za vsako dobro stvar je treba pač nekaj žrtvovati, zdravje in izobrazba sta pa vendar vredna nekaj truda. V Stopičah so dekleta celo zvečer prostovoljno prišla na predavanja.

Nekatere ste se naučile več, druge manj. Vsega si tudi niste mogle zapomniti, saj mi vsi lahko pozabljamo, kar smo se kdaj naučili. Zato se moramo učiti vse življenje in tudi ve imate

priliko, da si pridobljeno znanje osvežite, če knjige, ki ste jih dobile, ne boste zavrgle, temveč večkrat prebirale. Zdj vam je jasno, kako nastajajo bolezni, veste, da je veliko lažje zdravje ohraniti kot pa izgubljeno zopet pridobiti. Doumele ste, da naravni zakoni neizprosno delujejo, da je vsako mažašstvo, babjevestvo in vražarstvo škodljivo, da so bolezn naravni pojavi in da jih zato preprečujemo in zdravimo lahko za naravnimi sredstvi.

Naučile ste se, kolikokrat na dan si je treba pošteno z milom roke umiti, kako morate skrbeti za svojo osebno higijeno, kako navajamo otroke in starije, da si prisvojijo vsakdanje higijenske navade, kako negujemo dojenčke in bolnike, kako nudimo prvo pomoč, kdaj je treba poklicati zdravnika itd.

Važno je, da vse to razumete in znate, toda poleg tega je še nekaj potrebno, da imate namreč tako trdno voljo, da to, kar pamet velevala, tudi storite. Ni dovolj znati, kaj se mora in kaj se ne sme, treba je tudi hoteti. In zares hoteti je v začetku zelo težko. Ko z odločno trdno voljo premagamo začetne težave, se privadimo in potem bi nam bilo težko, opustiti dobre navade. Vzgleđi vlečjejo! Zato bodite ve, dekleta tisti vzgleđ, ki bo potegnili vse domače za seboj. Ali se čudite, da boste prav ve, zastopnice »šibkejšega« spola, vzgleđ »močnejšim« moškim? Ta je močnejši, ki ima sebe bolj v oblasti. In v tem moški pogosto prednjačite. Zato se boste izkazale ne le v lepem vedenju in higijenskih navadah, temveč boste gojile vrline slovenskega dekleta, ki vsakdar varuje svoj ponos in dekliško dostojanstvo.

Ce se moški ne morejo odreči raznim mamilom, tobaku in zlasti alkoholu, bodite ve močnejše in z vzgleđom in od-

ločnostjo vplivajte na šibkejšo moško, da alkohol ne bo več izpodjedal zdravih korenin našega ljudstva in da bo počasi izgubilo veljavo tudi zalostno dejstvo, da smo narod pijancev.

Postanite aktivne članice Rdečega križa in širite ideje te človekoljubne organizacije, ki združuje vse narode med seboj in stremi za tem, da bi pomagali drug drugemu. Prav preko Rdečega križa bomo lahko pomagali premagovati sebičnost in nevoščljivost v našem ljudstvu, ki še vedno ovirata napredne sile naše socialistične domovine. Ko bo sosed sosedu pomagal in bosta oba zaradi skupnega uspeha srečna, bo tudi na naši vasi krepko zmagala napredna miselnost.

Ali hočete dekleta iz Žužemberka, iz vasi na obeh bregovih gornje Krke in nekatere celo iz Novega mesta zares zaostati v izobrazbi za drugimi slovenskimi in jugoslovanskimi dekletji? Zganite se in izkoristite še štiri nedelje v mesecu marcu, da ... »...bode slovensko slovensko dekletje.« Ing. I. Zobec

Ob izidu brošure prof. Andoljška »Staršem o spolni vzgoji«

Te dni bo izšla v Novem mestu brošura profesorja Ivana Andoljška: »Staršem o spolni vzgoji«. Brošura bo na prodaj v knjigarni Državne založbe in na učiteljski in bo stala približno 60 dinarjev. Naklada je nizka in pričujemo staršem, da pohite z naročili.

Pisec skuša staršem s toplo besedo pomagati pri težki vzgoji doraščajočega mladoletnika. Svoja izvajanja opira na znanstveno podlago iz medicinskega področja, na izkušnje vzgojiteljskega dela in dobre poznavanja mladine. Brošura je pisana poljudno, da jo lahko razume sleherni mati ali oče. Opremljena je tudi z nekaj risbami, ki olajšujejo predstavljanje in razumevanje.

Delo samo je zelo pregledno, razdeljeno na tri glavne skupine. Poglavlje o spolnem zorenju govori o telesnem in duševnem razvoju dozorevajoče mladine in nam da nekaj smernic za vzgojo v tej dobi. Drugo poglavje go-

vori o spolni vzgoji, ki je staršem dostikrat ena izmed najtežjih življenjskih nalog. Tu najdemo obilico nasvetov in primerov, kako in na kakšen način povedati otroku to, kar ga najbolj zanima in kar že od malega sprušuje. Hkrati pa nas poglavje na kratko seznanja z ustrojem in delovanjem spolov in rodil ter bo koristilo vsakomur, ki teh vprašanj morda še ne pozna ali pa je z njimi seznanjen površno oziroma morda celo napačno.

Na koncu je priključeno poglavje o spolnih boleznih, ki so bič človeštva in pred katerimi skuša vsaka mati ali oče obvarovati svojega otroka.

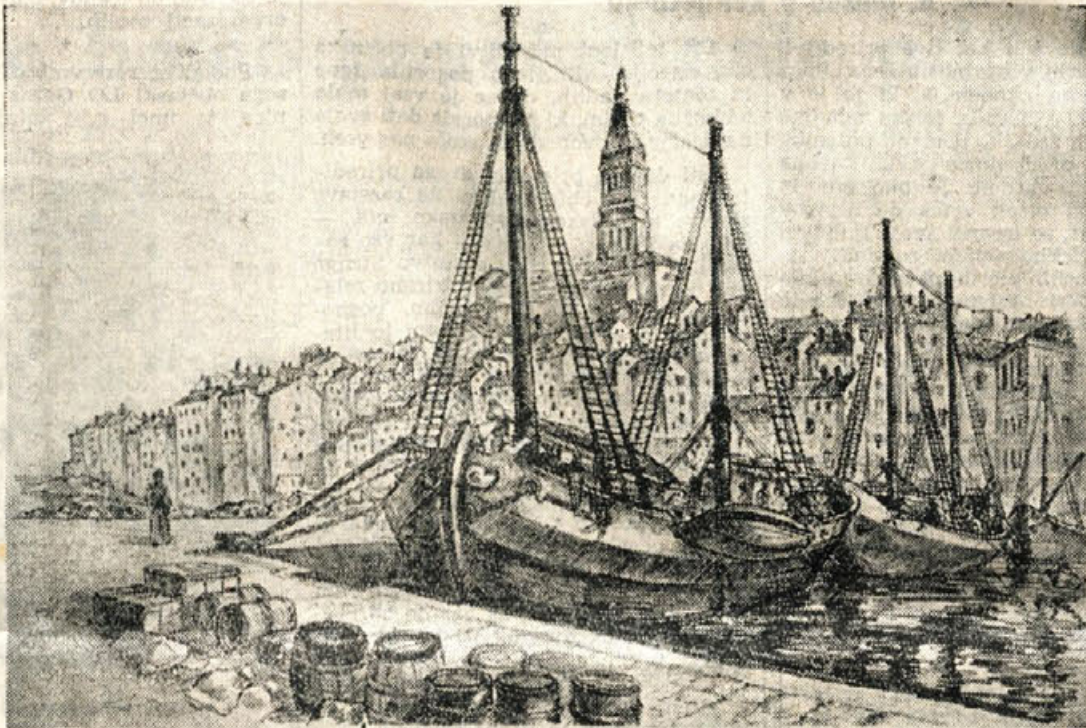
Zal je v knjižnici zajeto vse prav na kratko, ker bi se lahko o teh vprašanjih razglabljalo še veliko, veliko več. Z ozirom na izredno važno in vzgojno vsebino knjižice priporočamo staršem in ostalim vzgojiteljem, da si jo pravočasno nabavijo. Pri vzgoji doraščajočih otrok jim bo s pridom služila. P.

SLIKARSKA RAZSTAVA V NOVEM MESTU

Med slovenskimi slikarji predstavlja samonikel, neodvisen pojav in ga je z njimi težko komparirati. Zanimajo me le, do kakšnih rezultatov bi prišli, če bi njegovo grafično primerjali z deli ostalih slovenskih slikarjev. — krajnarjev, recimo — razpoloženje Lamutovih gravur z razpoloženjem Debenjakovih in Jakševih! Menim, da ga take primerjave brzokne ne bi pokazale v slabi luči. Ker je študiral v Zagrebu, bi mogoče tudi zanj držalo, da predstavlja preko Zagreba k nam presajeni postimpresionizem.

Akademijo za upodabljanje umetnosti, na kateri sta se razvijala pod direktnim ali indirektnim vodstvom profesorjev za slikanje in grafiko, vidnih slovenskih umetnikov: Jaken, Pirnata, Debenjaka, Miheliča, G. A. Kosa, Stupice, Preglja, Pengova in Sedeja, javno, razen v okviru šolskih razstav akademije, še nista stopila pred slovensko občinstvo. To pot sta se torej predstavili prvi in je bil zato dan otvoritve zanju velikega pomena. Izbrana dela obeh slikarjev imajo svojo

praktično izraža v formalno — stilnem oziru realistično in torej respektira prirodno resničnost, bolj — v prirodi dano obliko. Spada med slikarje, ki delajo tiho, sami zase, brez pompa. Pripomniti naj končno še to, da je na svojem profesorovem delovnem področju pokazal veliko praktičnega znanja in pedagogskih zmognosti. Treba je samo primerjati izdelke (risanje, ročno delo — lučke učiteljskih pred njegovim prihodom z izdelki po njem pa nam takoj postane jasno, da so se dijaki znašli v pra-

Lamut Vlado: Rooinj (litografija)

sionistični Pariz, toda ...! Od učiteljev se ga najdržijo in Hegedušič nista prišla. Babič, Sulentič in Krizan pa so menda imeli svoje besede pri njegovi umetnosti. Kot sam zatrjuje, goji spoštovanje in simpatije do Račića, Bečića in Kraljevića, manj pa do Tortaglie in našega Stupice. Pri tovrstnih raziskavah o vplivih, simpatijah in antipatijah bi bilo treba vzeči v poštev mnogo hrvaške, oziroma jugoslovanske slikarje izpred druge svetovne vojne (Iveković, J. Mile, Uzelac, Dobrovič, Konjović, Kirinčič itd.), toda preseno odmerjeni čas mi ni dovolil obširnejših in tehtnih študij ter komparacij. Kljub vsemu, bodo tako ali tako, lenfant terrible ostane trmasto samosvoj. Pri iskanju pa je soroden Hrvatom.

Ostala dva razstavljalca, Izidor Molč, rojen 1927, v Logu pri Brezovici in Bogdan Borčić, rojen 1926, v Ljubljani, spadata že h generaciji po drugi svetovni vojni in sta kot taka končala 1950. leta ljubljansko

kvaliteto, čeprav kažejo, kar je razumljivo, še dokaženo neuravnovesnost. Iz različnih njihovih del dihažo različni Borčić in različni Molč. Sta torej še sredi vretja in iskanja svojega osebnega izraza. Gojita grafiko in oje.

Molč — če smem prerokovati — ima možnosti, da se razvije v zadovoljivega portretista. Tudi krajina in tihožitje ga privlačujeta. V enem njegovih portretov (Debenjaka) in enem od tihožitij (Sonečice) je opaziti nekaj Stupicevega vpliva, v eni od krajini pa vpliv G. A. Kosa, dasi vzdruže tega slikarja Molču ne prija. Občuduje pa Pavlovca, zato prenekastru njegovemu pejsazu ne manjka lirike. Vsehih koketira celo z romantičnim realizmom 19. stoletja (Krajina s pericama — Corot!). Barvno je naš Dore tu in tam medel, v grafiki pa čist, nekompliciran, skoraj enostaven ter zato lahek in privlačen. Čeprav ga teoretično zanimajo prizadevanja zapadne umetnosti, se

vih rokah. Pri pouku se bori proti socio-sionističnim zlitim maniram, ki že več kot stoletja živovarjajo v risanju na naših šolah in izpridijo morskak navidezno robot, a v bistvu nepokvarjen, preprost in zdrav talent.

Medtem, ko se torej gibljeta Lamut in Molč v realističnem krogu ustvarjanja, medtem ko veje iz njihovih del naša vojna umetnostna pot, pot zlate sredine med zapadnimi in vzhodnimi vplivi, kažejo Borčićeva dela ekstremnejše približevanje zapadu. Borčić se bo slej ali prej, če bo delal, razvil v slikarja miselnega, idejnega svele. Miselni svet pa ni mogoče upodabljati samo z oblikami, vzeti iz narave, ampak je čisto za ponazoritev misli potrebno poseči po obliki, ki je naravi tuja, ki se od naravne resničnosti oddaljuje, ki je predelana. Tež spopadnice formi — umetnostno-zgodovinski teoriji — so jo na nesrečo pomenovali za idealistično (upodablja ideje, misli), — po krivem podtikajo nekateri naši kritiki tudi idealistični svetovni nazor. To pa je čisto kredu zmeta. Z naravno formo pretežno samo kopiramo predmete narode, z naravi odtujeni, ekspresivno pa laže izražamo (piscišeni) misli o svetu in življenju (kot stari Egipčani). Te misli so lahko svetovnonazorsko idealistične ali materialistične. Šele če umetnik s svojimi deli poveličuje prvo, je svetovnonazorsko idealisti, sicer pa realist ali materialist, kakor pač hočete, čeprav se poslužuje nepridno, odmišljene (abstrahirane) oblike!

Zmeta kritikov, ki podtika nepravni obliki izključno in samo idealistično ideologijo, je naše ljudi tolikanj zmedla, da izhaja pravo sodobno (socialistično) umetnost, kvečjemu se v delih še davno preživela klasiciзма, romantike in realizma 19. stoletja (ta buržoasni realizem pa je značilen tudi za svete podobice, ki so jih nekdanji župniki delili otrokom!). Umetnik, ki uporablja neprimerno forme, izgubi stik z družbo šele tedaj, kadar postane v oblikah tako subjektiven, da ga nihče več ne more razumeti. V tem primeru pa mu kritika lahko zakliče svoj »svet«. Po povrnitvi se h Bogdanu, slikarju-filozofu, kot vse kaže, Če na primer običe Slavonjjo in vidi neko srednjoravninsko skupino večasto pijanih barak, potem nam hoče to nazorno povedati — in prav zato na njegovem »Slavonskem motivu« piava taka hišica s tremi ogli po zraku, četiri pa stoji na tleh. Če upodobi »Siroti« (grafika), njune telesne oblike ponostavljaj in izmalici, ker hoče pač povedati, da ubožnost izmalici človeka. Borčić torej uporablja za ponazarjanje misli oblike, ki nima nič skupnega s kanoniziranimi lepotnimi idealj meščanskega realizma, romantike, klasicizma in svetih podobice. Upodobljena njegova misel pa ni idealistična, ampak je misel naših dni — prav dobro za namreč poznani v tem pogledu. V grafiki so včasih vzgledujo po hrvaških »Zemljiahi« (odlično delce — »Semenj« v Slavonskem Brodu« z autoprotetom v ospredju), vplivi zapada pa so mu posredovani od različnih strani (Trst, v eni od grafik odsevi Spaciatli). Med slavinskimi mojstri mu je po mojem mpolg drugih simpatičen tudi svetovnjak Munch (vsaj nekatere ujedanke sugerirajo to domnevo)! Zanimivo je, da se mu delo v Stemenovem atelierju nič ne pozna. Mimogrede bi bilo mogoče potrebno ugotoviti, kakšen je njegov odnos do naših slikarjev Stupice, Kregarja in Sedeja, toda preuranjene sodbe o mladih talentih niso nikdar na mestu. Stefan Eržen

Delo Prešernove družbe v okraju Kočevje

V kočevskem okraju se je na široko razpredla mreža poverjenikov Prešernove družbe. Tako je bil na pobudo okrajnega pododbora Prešernove družbe 12. marca v Ribnici prvi posvet poverjenikov, ki sta se ga od okrajnega pododbora udeležila tovariš predsednik Ozbolt in tajnik Kovačič. Poverjeniki, zbrani iz raznih ustanov, početji in šol, so pokazali veliko zanimanje in so dajali tudi različne predloge, kako naj bi se čim uspešneje organiziralo nabiranje članov. Osvojen je bil predlog, naj se pri občinskem odboru OF ustanovi svet poverjenikov s predsednikom in tajnikom. Naloga tega sveta bo vskladitev dela poverjenikov, da se res sistematično zajame vsa področja občine in se ne izpusti nobenega človeka, ki bi ga bilo mogoče pridobiti za članstvo. Nadalje so sklenili, da bodo pomnožili svet še z novimi poverjeniki, nekateri so že navdušeno dajali obveze za najmlajše število članov, ki jih bodo pridobili.

Tov. Milena Borovec se je obvezala, da pridobi 30 članov, Keranič Vinko 30 članov, Kováč Dragica in Češarek Milan po 20 članov, Maks Nosan 15, Jože Hutar in Hela Burja pa po 10 članov.

Prav tak posvet je bil 13. marca v Kočevju. Tudi kočevski poverjeniki menijo, da je smotrno ustanoviti neko koordinacijsko telo — občinski svet — kot so to storili tovariši iz Ribnice, pa

tudi z obvezami niso hoteli zaostajati. Tov. Gizela Šeško se je obvezala pridobiti 300 članov, Jožica Klančičar 30, Julka Mohar in Rezka Hribar pa po 20 članov.

Podobni posveti bodo še po vseh ostalih občinah, kamor bodo člani okrajnega pododbora prinašali dosedanje izkušnje. Z ozirom na veliko zanimanje naših delovnih ljudi za dobro knjigo, ki se je izrazilo v Kočevju že pri Prešernovi knjižnici, lahko pričakujemo, da bo kočevski okraj dal poleg ustanovnih in podpornih članov, vsaj 4000 rednih članov Prešernove družbe.

Janko Kovačič

Kostanjevica ob Krki se pripravlja na 700-letnico

Prijazno mestoce ob spodnjem toku Krke, starodavna Kostanjevica, se pripravlja letos na proslavitev 700-letnice. Slovesnost bo verjetno v avgustu. Glavni točki proslave bosta vsekar otvoritev zadrufnega doma in odkritje spomenika žrtvam NOB. Posebno zanimiva bo velika vinarska in živinorejska razstava, pripravljajo pa tudi razstavo zdravilnih zelišč; saj so bili Kostanjevičani v minulem letu med najboljšimi zbiralci tega donosnega blaga. V načrtu imajo tudi zgraditev novega kopaljšča, ki bi ga mesto za tujski promet nujno potrebovalo, obnovljeni pa naj bi bili tudi mestni letopišni nasadi. Na slovesno proslavitev 700-letnice mesta pa se pripravljajo tudi okoliški kraji. Dobe, Slonovce, Jabljane, Karlice, Ostrce in Černeče vas bodo elektrificirali, v Ostrcu pa bodo popravili med vojno porušeni vodnjak, ki je nujno potreben, saj morajo vaščani sedaj nositi vodo po več ur daleč.

slonistični Pariz, toda ...! Od učiteljev se ga najdržijo in Hegedušič nista prišla. Babič, Sulentič in Krizan pa so menda imeli svoje besede pri njegovi umetnosti. Kot sam zatrjuje, goji spoštovanje in simpatije do Račića, Bečića in Kraljevića, manj pa do Tortaglie in našega Stupice. Pri tovrstnih raziskavah o vplivih, simpatijah in antipatijah bi bilo treba vzeči v poštev mnogo hrvaške, oziroma jugoslovanske slikarje izpred druge svetovne vojne (Iveković, J. Mile, Uzelac, Dobrovič, Konjović, Kirinčič itd.), toda preseno odmerjeni čas mi ni dovolil obširnejših in tehtnih študij ter komparacij. Kljub vsemu, bodo tako ali tako, lenfant terrible ostane trmasto samosvoj. Pri iskanju pa je soroden Hrvatom.

Ostala dva razstavljalca, Izidor Molč, rojen 1927, v Logu pri Brezovici in Bogdan Borčić, rojen 1926, v Ljubljani, spadata že h generaciji po drugi svetovni vojni in sta kot taka končala 1950. leta ljubljansko

NAPAD PARTIZANOV na Pleterje

DR. JOSIP EDGAR LEOPOLD

(Nadaljevanje in konec)

Ko smo prispeli v Sentjernej, je bil na trgu komandant italijanske posadke v Sentjernej podpolkovnik Manlio Berardi, komandant 24. pešadijskega polka, nekaj častnikov in Karel Jordan. Začudili so se, ko so nas zagledali, ker so mislili, da so nas partizani pobili. Komandant nas je takoj vprašal, kako so se partizani vedli in kaj vse so nam odnesli. Prav nič, je odgovoril prior. Splošno začudenje! Tega niso pričakovali; debelo so gledali in spet vprašali: »Prav res ničesar? Tudi vse krave so vam pustili?« Vse, je dejal prior. Jordan je povedal priorju, da bodo Italijani Pleterje bombardirali (tako je slišal) zaradi partizanov, ki se bodo sedaj gotovo naselili v samostanu. Prior je rekel, da partizani tega ne mislijo, hkrati je po prosil komandanta, naj jih prej vsaj obvesti, če bi bombardirali, da se bodo redovniki lahko o pravem času umaknili v gozd. »Naši ne bodo bombardirali, če jaz tega ne zahtevam,« je odgovoril. Obljubili je pa, da nas bo vsekakor obvestil, če bo le mogoče. Poslovili smo se in šli iskati naše.

Kartuzijanov je bilo v Sentjurju 46. Prenočili so v župnišču in pri sestrah. V župnišču je prior srečal »belega« duhovnika Kopenlika. Ko mu ga je župnik predstavil in rekel, da je Kopenlik bil ves čas v Pleterjih, se je prior začudil in dejal: »Čudno, da vas nisem nikoli videl!« Kopenlik je bil nekako v zadregi in je naglo odšel. »Kako dober človek je to,« je rekel

župnik, »on misli samo na svoj brevir, premišljevanje in lov,« nakar je prior pripomnil: »Čudno! Čemu je potem tako oborožen?«

Ko je prior redovnikom sporočil, da se lahko vrnejo v samostan in da partizani to celo hočejo, in ko jim je povedal, kako je bilo včeraj, potem ko so odšli, so bili večina njih zelo zadovoljni in veseli, da se bodo vrnili, le nekateri, ki so jim v dneh borbe za Pleterje popustili živci, so rekli, da ne morejo nazaj, ker se bojijo, da bodo partizani spet napadli samostan. Od teh jih je kasneje šest odšlo v kartuzijo v Italijo. Prior je nato odšel pogledat mrtvega brata Alojzija, ki je ležal v mrtvašnici na pokopališču. Tam sta ležala tudi tista dva italijanska vojaka, ki sta padla ob vrnitvi iz Pleterij; eden je bil redovniški brat kamaldulez (red, podoben kartuzijanskemu).

Prior, prokurator in njegov pomočnik so se nato vrnili v Pleterje, toda partizanov niso več našli v samostanu. Med našo odsotnostjo so bili porušili vse bunkerje.

Popoldne smo pred samostanom sprejeli naše; vrnili so se tako, kakor so bili včeraj odšli, le s to razliko, da so pripeljali s seboj mrtvega sobrata Alojzija, in da niso bežali, temveč se vračali v svoj dom. Prišli so vsi, razen enega, ki je zaradi bolezni ostal v Sentjernej. Pozdravili smo se in bili vsi veselji, da je bilo to izganstvo tako kratko.

Isto popoldne so bili pokopani partizani in beli, ki so padli v samostanu. Zvečer so odšli tudi vsi partizani, ki so bili prišli zaradi napada na Pleterje.

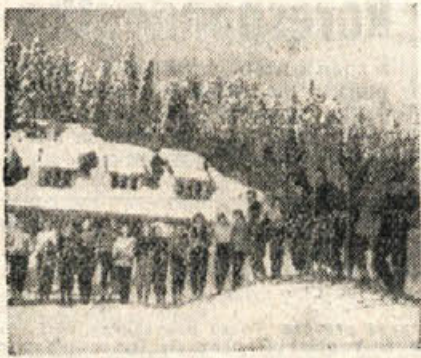
V ponedeljek, 22. februarja, smo pokopali brata Alojzija.

Škoda, ki jo je samostan utrpel ob tem napadu in ves čas vojne od 1941 do 1945, je bila kasneje ocenjena na več kot štiri milijone predvojnih dinarjev. To ocenitev je potrdila »Okrajna komisija za vojno škodo« v Kostanjevici 22. septembra 1945.

V »Crnih bukhah« (1944) so belogardisti zapisali: »Od 18. do 21. februarja so partizani napadli in rušili starodavni kartuzijanski samostan v Pleterjih. Zgorel je velik del samostana, mnogo dragocenosti in umetnin. Teško je bila poškodovana cerkev. Zgorelo je 17 zidanih samostanskih hiš. Škoda je velika. Samostanski zid je zelo poškodovan. Gospodarske zaloge izropane.«

Samo so pri tem poročili pozabili omeniti, zakaj so partizani napadli Pleterje. In sploh je poročilo hudo pretirano. Zgorelo je 16 celic, seveda ne povsem, sedemnajsto smo zlahka popravili. Od dragocenosti in umetnin ni zgorelo ničesar. Samostanska cerkev in zid sploh nista bila poškodovana. A »gospodarske zaloge« so odnesli belogardisti.

Zdj je v samostanu spet bil mir in življenje in njem je spet šlo svojo redno pot. (Konec poglavja)

Z okrajne smučarske tekme v Dobrepolju

Otroci, Pavliha je spet tu!

Kako vesel sem, da vas lahko povabim k lutkovni predstavi V nedeljo 15. marca ob 10 dopoldne bo na novem odru v novomeški osnovni šoli prva predstava veseloigre »Carovni klubuke«. Oder stoji v III. b razredu (I. nadst.).

Ker oder še ni popolnoma opremljen, bomo pobirali prostovoljne prispevke.

Preden končam, se moram še najlepše zahvaliti Okrajnemu gradbenemu podjetju »Krka« in Društvu prijateljev mladine. Podjetje »Krka« nas je denarno podprlo, Društvo prijateljev mladine pa nam je darovalo les in platno, ki loči igralce od gledalcev. Najlepša hvala!

Otroci, vi pa ne pozabite: Pavliha vas vabi!

Nasvidenje v nedeljo!

Pavliha

Traktoriste ali poklicne šoferje

ki imajo veselje do traktorskih del, sprejme takoj

Okrajna združna zveza Novo mesto